

## פרוטוקול הוועדה לאיכות הסביבה עיריית תל אביב

מיום שני, ט"ז טבת התשפ"ו, 5/1/2026 (7/2025)

### מפגש ציבור בנושא עצי העיר

#### נכחו - חברי הוועדה

פרופ' פרופ נח עפרון	יו"ר הוועדה
חן אריאלי	סגנית רה"ע
איתן בן עמי	מנהל הרשות לאיכות הסביבה וקיימות
רות סטלה אבידן	נציגת ציבור
מירה רדזינר	מזכירת ועדה
איתמר אבנרי	חבר ועדה

#### נעדרו - חברי ועדה

ברנדט באור	חברת ועדה, "קהילת מעוז אביב"
מוטי רייפ	חבר וועדה, חבר מועצה

#### נציגי העירייה - פנל משיבים לשאלות הציבור

מיכל נהרי	אגרונומית בכירה, אגף שפ"ע עיריית ת"א
אלון מטוס	אדריכל מרחב ציבורי, רכז תכנון עיר בכיר
אילן נזריאן	הנדסאי נוף ואילנאי, יועץ חיצוני לשפ"ע
פלג בר-און	אגרונום בכיר ופקיד יערות עירוני, אגף שפ"ע
טל נדב	רכזת יער עירוני, הרשות לאיכות הסביבה

#### מוזמנים נכחו

מיטל להבי	סגנית ראש העיר
אשר לוי	נציג מבקרת העירייה
בן חושן	נציג מרץ
אסנת בנימין	אדריכלית, אילנאית ופעילת סביבה
איתן בן עמי	מנהל רשות לאיכות הסביבה
תושבים פעילי סביבה כ 80 אנשים, ביניהם:	
אופיר כהן	רבקה מזרחי
ברין שוגרמן	נאוה בלוך
נטע מקרית שלום	גליה רופין
טדי	עמי סופר
ירדנה שרתוק	נאוה בלוך
ברין שוגרמן	מיכל ברזל כהן
טניה	אילנה שטרנברג
דורית גל	נורית פרייס עו"ס

## פרוטוקול

**פרופ' נח יהונתן עפרון, יו"ר הוועדה לאיכות הסביבה: נתחיל.**

מכובדי, חברי הוועדה לאיכות הסביבה והקיימות, חברי מועצה, סגנים, ראש העיר, אנשי ונשות מקצוע שעוסקים בעצים פה בעירייה במיוחד, תודה לכולכם שבאתם. אם אתם נמצאים באולם הזה, אין צורך להסביר לכם עד כמה העצים חשובים בעיר. אם אתם כאן, אין צורך לומר לכם שהעצים הופכים את העיר לראויה למגורים. בתקופת החמרת החום, הם מורידים טמפרטורות, הם מרככים גלי חום, הם הופכים רחובות ומדרכות שאחרת היו קשים ובלתי נסבלים, למקומות שאפשר לנוע בהם ולשהות בהם ולנשום בהם. עצים מאטים את העיר, הם מפחיתים רעש, מרגיעים תנועה, קוטעים את הקצב הבלתי פוסק של האספלט והבטון, הם מכניסים טבע לחיים שלנו, מביאים איתם ציפורים וחרקים, משקפים חילופי עונות וגם את הדרמה, של הצמיחה. הם הופכים את המרחב הציבורי באמת לציבורי ויוצרים מקומות שאפשר להתכנס בהם בנועם ובחינם. עצים הופכים את העיר ליפה, עצים הם גם יצורים חיים שיש להם ערך סגולי משל עצמם, והעצים אומרים לכולנו שהעיר הזאת, גם ברגע המתוח והמורכב הזה, אולי דווקא ברגע הזה, הם הופכים את העיר הזאת לעיר שמאמינה בעתיד שלנו. בשבוע שעבר ניטע בעיר העץ האחרון מתוך 10,000 העצים שניטעו בשנת 2025 והשבוע כבר ניטע העץ הראשון, מתוך 10,000 העצים שיינטעו בשנת 2026. זו אמירה ברורה שהילדים שלנו והילדים שלהם, ימצאו בעיר הזאת מקום ירוק שופע החיים, אפילו יותר ממה שאנחנו מוצאים בה היום. הרעיון לקיים את המפגש הזה, הועלה לראשונה על ידי רובי זלוף, משנה למנכ"ל העירייה ומנהל חטיבת התפעול של העירייה, רעיון שאנחנו בוועדה אימצנו בהערכה ומיהרנו להפכו למציאות. לקראת המפגש, כפי שחלקכם ודאי יודעים, הוזמנו תושבות ותושבי העיר לשלוח שאלות והערות. רבים נענו להזמנה, אנחנו ארגנו את השאלות, והם יהוו את עקרון הסידור של הערב כולו. פאנל של אנשי ונשות מקצוע עירוניים שהם שחקני מפתח, בעיצוב מדיניות העיר בתחום העצים ויישומה בפועל, ישבו, ישיבו ככל הניתן במסגרת הזמן הקצר של מפגש ציבורי מסוג זה. בפאנל משתתפים טל נדב שהיא רכזת יער עירוני ברשות, ברשות לאיכות הסביבה והקיימות, היא אחראית על תחום נטיעות בשטחים הפרטיים, פרויקט מיוחד במינו ויפה כל כך והיא אחראית גם על הקמה ופיתוח של בוסתנים בשיתוף תושבים ודברים אחרים בנוסף. אה, כן, מיכל נהרי, אגרונומית בכירה, באגף גנים ונוף במנהל שפ"ע, עוסקת בתכנון, פיתוח וניהול של מרחבים ירוקים עירוניים. במסגרת עבודתה, מיכל שותפה לגיבוש וליישום מדיניות עירונית בנושא גנים, בנושא גנים, נוף, טבע עירוני ותשתיות ירוקות. עבודתה כוללת ליווי מקצועי של פרויקטים עירוניים רבי היקף, בשיתופי פעולה עם גורמים עירוניים ובינלאומיים בתחום הטבע והסביבה העירונית. מיכל נהרי יזמה כמה מהמקומות המרהיבים ביותר בעיר המרהיבה הזאת. לצידה יושב אילן נזריאן שהוא הנדסאי נוף, ואילנאי יועץ ומלווה מקצועי של מדור העצים בשפ"ע. אילן מטפל בפועל בנושא מזיקים בעצים, הוא אחראי על פיקוח והנחייה של עבודות גיזום וכריתות. חלק ניכר מהשאלות שקיבלנו, עוסקות בגיזום וכריתות, כולל בתוואי הרכבת הקלה. אילן נותן הנחיות לקבלנים בנושא עבודה בקרבת שורשים בנושא הגיזום. לידו יושב אגרונום בכיר ופקיד היערות העירוני, פלג בר-און, שהוא בעל תואר שני ממכון וייצמן באקולוגיה של עצים, הוא משמש כאמור כאגרונום ופקיד היערות העירוני, של עיריית תל אביב-יפו מזה כשנה ושמונה חודשים. קודם לכן שימש כאגרונום ויועץ אקולוגי של עיריית חולון, עיריית חולון ובת ים, לפעמים נדמה שהוא מכיר כל עץ ועץ בעיר הזאת, היכרות אינטימית, רווית אהבה. לצד פלג יושב האדריכל אלון מטוס, שהוא בעל ניסיון מעשי בתכנון אדריכלי ועירוני במשרדי אדריכלים, ושבע שנות ניסיון באגף תכנון העיר בעירייה, בצוות תכנון מרכזי. לאחרונה עבר לתפקיד אדריכל מרחב ציבורי במשרד אדריכל העיר, שם הוא אחראי בין השאר על תוכנית העבודה של היער העירוני. הוא בעל רקע בהדרכת טיולים בחברה להגנת הטבע, והבסיס האקולוגי שרכש אז, משתקף פעם אחר פעם בעבודתו גם היום. הוא אדם בעל דמיון ובעל חזון שידוע לתרגם אותם למציאות. חמשת האנשים האלה הם חוד החנית של מאות רבות של עובדות ועובדי עירייה שעוסקים יום יום בעצים בעיר. ישבתי כבר מאות שעות סביב שולחנות שונים עם האנשים האלה ועם רבים אחרים והקשבתי

לדיונים מעמיקים שלהם ושל אחרים על האתגרים הרבים הכרוכים בשמירה ובחזוק מקומם של עצי העיר, אתגרים שאינם פשוטים כלל בעיר שבונה מערכת הסעה המונית, ושנמצאת בתהליך מתמיד של בניה והתחדשות מול עינינו. האנשים האלה יוצאי דופן במקצועות, במקצועיות שלהם, המחויבות שלהם למצוא איזון בין האינטרסים הרבים בעיר ובידע ובתמונה, תבונה שהם מביאים איתם לעבודתם. ואפשר לומר משהו דומה נדמה לי על, עליכם, על מי שהגיע הערב וחלקכם אני מכיר אישית כבר שנים, אנשים שאכפת להם כל כך מהעצים בעיר, שמטפלים בפועל, במסירות בעצים שממלאים היום את המרחב הציבורי שלנו, ושחושבים לעומק גם על העצים שעתידיים למלא את המרחב הציבורי שלנו מחר. אתם שכותבים לי כמעט מדי יום על עניין כזה או אחר הקשור לעצים, מצביעים על בעיות, ואתם גם אלה ששלחתם את השאלות לקראת הערב שבהן אנחנו נעסוק. ולסיום הערה לסדר, ריבוי הנושאים שהועלו בשאלות הוא גדול, כך גם מורכבות הסוגיות עצמן. אין לי ספק שלא נצליח להגיע לכל השאלות ושחלקן של השאלות שכן יידונו יזכו למענה חלקי בלבד כדרכם של מפגשים כאלה. אני מקווה ומתכנן שנקיים מפגשים ציבוריים מסוג זה באופן סדיר, ושהוועדה תמשיך לעסוק בנושאים האלה גם, כך שיועלו פה הערב גם בהמשך, שאלות שלא יענו הערב לא יישכחו ובבוא העת תקבלו עליהן מענה, גם מתוך כך אני מקווה מאוד שתחושת הסיפוק שתצאו איתה הערב תגבר על תחושת התסכול, שגם היא מן הסתם תהיה נוכחת במידה מסוימת אפילו במידה רבה. אני מקווה גם שאני אישית אלמד ושלמד כולנו מהערב הזה, כיצד לקיים מפגשים דומים בצורה הטובה ביותר בעתיד. ובינתיים תודה רבה לכולכם שהקדשתם מזמנכם והגעתם למפגש החשוב הזה. לרוב אנחנו נונחה על ידי השאלות ששולחו, שאנחנו סידרנו, שמירה ואני סידרנו, בעיקר מירה, אבל לפני זה אני אשמח למי שבפאנל שרוצה להגיד כמה מילים, אני אשמח אם תגידו כמה מילים.

**מיכל נהרי, אגרונומית בכירה, אגף שפ"ע עיריית ת"א:** : ערב טוב לכולם, לפני שנענה על השאלות שלכם שמקיפות הרבה מאוד נושאים, חשוב לי להגיד מה אנחנו עושים בעירייה ואיך אנחנו מטפלים בעצים בעיר. באגף לשיפור פני העיר, אנחנו מטפלים בעץ, החל מהשלב שהוא במשתלה, בוחרים את העץ, מקבלים אותו כשהוא צעיר, מקבלים אותו מעוצב, שומרים עליו ומגדלים אותו עד לשלב שבו הוא הופך להיות עץ בוגר ועצמאי. ככל שעוברות השנים ומזג האוויר משתנה, העץ קצת פחות עצמאי. וכך אנחנו צריכים להשקות עצים גם בחורשות ותיקות. משהו שלא עשינו בעבר. העצים הבוגרים שלנו פחות ופחות מגיעים אל מים. יש הרבה מאוד פעולות שאנחנו עושים לשמירה, על עצים, הרבה נושאים של הגנת הצומח שאילן הוא האדם שמוביל אצלנו בתחום הזה. אנחנו עירייה מובילה שעושה שיתופי פעולה עם משרד החקלאות ועם עוד גופים. יש לנו עצי מופת בעיר, עצים מאוד מאוד גדולים ומאוד ותיקים וכדי לשמור עליהם אנחנו עושים פעולות של אורתופדיה ממש. מגיע מומחה, מטפל בגזע העץ, שומר על ענפים, קושר אותם וכו'. הדברים שאנחנו עושים הם רבים. כמה מילים על פרויקט היער העירוני, אני לא יודעת אם כולכם מכירים, אבל בחמש השנים האחרונות, אנחנו עושים פרויקט שמשותף לכמה אגפים בעירייה שעוסקים באיזושהו אופן בעצים. הדבר הכי בולט בפרויקט היער העירוני זה נטיעה של עצים וראש העיר מר רון חולדאי נתן לנו משימה לנטוע 100,000 עצים בעשור. זו משימה מאוד מאוד גדולה ורק שתבינו שלפני שהפרויקט הזה התחיל, ביצענו נטיעות של 1000-1500 עצים בשנה ועברנו לנטיעה של 10,000 עצים. זה דבר מאוד מאוד חשוב. העצים ניטעים בכל השכונות בעיר. בתחילת הפרויקט לפני 5 שנים נתנו עדיפות לשכונות בדרום ובמזרח. בשנה שהסתיימה, שנת 25, נטענו 10,006 עצים. והשנה היה מעין היפוך מגמה, מאוד קל לנו לנטוע עצים בגנים ציבוריים, יותר קשה לנטוע ברחובות, יש תשתיות, העבודה היא יותר מסובכת, בית הגידול יותר מסובך. אז השנה בפעם הראשונה נטענו יותר עצים ברחובות מאשר בגנים הציבוריים. תודה.

**פרופ' נח עפרון:** אלו, רצית להגיד משהו?

**אלון מטוס, אדריכל מרחב ציבורי, רכז תכנון עיר בכיר:** לא, אנחנו נענה על הדברים תוך כדי.

**פרופ' נח עפרון:** אז משהו אחר מתוך החדר? ביקשתי ממירה להקריא את השאלות שקיבלנו.

**מירה רדזינר:** מקריאה שאלות מתוך מצגת שאלות שמוקרנת בחדר.

### שקד אופק שואל:

מדוע גוזמים את עצי הפיקוס גיזום מוגזם במקום לשמור על חופה מלאה של צל בשדרות? אם מדובר בפירות הפיקוס, תתכבד העירייה ותנקה בכל שעה את השדרות, במקום לנקות חמש פעמים ביום את הכבישים הראשיים ותפעל למצוא פתרון ארוך טווח לפירות. האם אפשר לפעול לשמירת הצל ולמצוא פתרון ארוך טווח לניקוי פירות הפיקוס בשדרות? חזרה על אותה שאלה. מה הן הנחיות הגיזום? לאחרונה ביצע, בוצע גיזום של עצים באבן גבירול שהוביל להקטנת הצל. עובדי העירייה טענו שזה טוב לעצים, אבל אלה עצים דלילים ממילא וכל צל שהם נתנו הלך לעולמו.

**אילן נזריאן, הנדסאי נוף ואילנאי, יועץ חיצוני לשפ"ע:** שמי אילן, נעים מאוד. אנחנו גוזמים את הפיקוסים פעם אחת בשנה, בתקופה שבין ינואר למרץ, במטרה לצמצם את הפירות שיש בגל הראשון, שהוא הכי משמעותי ושיוצר בעיות גם של החלקה של תושבים, קורקינטים, אופניים, טוסטוסים וכל דברים כאלה. זו הנחייה מהמסטר. וגם במטרה להפחית את העומס של הגל הכי גדול שיש בשנה. מה שאנחנו עושים זה רק גיזומי מעטפת, סניטציה. סניטציה זה ניקיון של הענפים היבשים ואם יש בעיות וצריך להרחיק אותם מבתיים של תושבים, או מעמודי תאורה, דברים שהם מחויבים, מאופן התחזוקה הכללית של העצים. אין גיזומים אגרסיביים בפיקוסים, בעיקר לא בשדרות. עכשיו, בנוסף, אני יחד עם העירייה ומשרד החקלאות ועם צביקה מנדל ועוד חוקרים מחו"ל, מנסים לייבא לארץ את האויב הטבעי שיפגע בעצם בצרעות שמפרות את פירות הפיקוס. אחד העצים המשמעותיים ביותר במרחב הציבורי ושעושים הצללה הכי טובה, זה הפיקוסים, על כל המגרעות שכולם פה יכולים לציין אותן, הלכלוך, השורשים, הנביטות בכל מקום. בסופו של דבר, זה העץ ששרד הכי הרבה התעללויות ונותן את הצל הכי איכותי והכי משמעותי שיש לנו. תלכו בשדרות ותרגישו את ההבדל בין שדרות שיש בהן את הפיקוסים לשדרות שאין בהן את הפיקוסים, עולם אחר. אנחנו מודעים לזה ומנסים לשמר ככל יכולתנו. לגבי הניקיון, אחזקה זה לא משהו שאני יכול לענות עליו. הנחיות הגיזום הן כמו שציינתי. ולגבי אבן גבירול, באבן גבירול זה לא פיקוסים, אלה הם עצי מיש שהם אחרים לגמרי, הם דלילים מטבעם. ומה שעשינו באותו סבב שהתוושב פה שאל, זה היה להרחיק עצים מפנסים, מתמרורים, מרמזורים, שמה לעשות שאנחנו חיים בסופו של דבר בעהיר וצריכים לאפשר תנועה ונגישות ונראות לכולם. אנחנו עושים את המקסימום כדי לצמצם את כמות הגיזום ולשמר נוף, בתוך מסגרת של איזון בין כאלה שלא רוצים צל ורוצים לראות את הים, לבין אלה שרוצים צל וללכת במדרכות ולא רק לנהוג במכונית עם מזגן. וזה לא פשוט....

**מיכל נהרי:** לגבי גיזום שכשמסתכלים על עצים בתוך גנים ופארקים אנחנו ממעטים לגזום אותם, אבל כשיש עץ ברחוב, בעיר אינטנסיבית כמו תל אביב אז יש לנו הרבה סיבות לצערנו, להקטין את הנוף של העצים. יש חוטי חשמל ואוטובוסים וכלי רכב גבוהים שעוברים ויכולים להיתקל בגזע. יש הסתרה, יש אנשים שגרים בקומה ראשונה ולא מגיע להם אור הביתה. אני חייבת להגיד שיש לנו אלפי, אלפי פניות בשנה ובקשות לגזום עצים. והשיקול שלנו הוא מקצועי, אנחנו לא גוזמים עצים כדי להרגיע את האנשים אבל, אבל חייבים להבין שהעיר היא מאוד דינמית ואינטנסיבית ולעיתים אין לנו כל כך ברירה, לפחות ברחובות.

**דובר:** לא לשכוח שהפרי של הפיקוס זה מזון לעטלפים, יש פה המון עטלפים.

**דובר:** גם לבני אדם.

**דוברת:** מורשת העץ הזה הוא מורשת. אז אפשר בבקשה להרחיב על הבאת החרק נגד הצרעה.

**דוברת:** יש בעיה עם מדרכות.

**אילן נזריאן:** זה דבר שאנחנו מנסים להריץ כבר שנים. ניסינו חומרים כימיים לאורך שנים, אני וחיים גבריאל בזמנו, עשינו הרבה מאוד ניסויים בעיר למצוא פתרון בלי לפגוע בפיקוסים. כי היה בעבר פיתוח מסוים שהוא היה נהדר. הוא גם הרג את הלכות, משמע הרג את העץ, יצר ריקבונות ודברים כאלה. אז הוא באמת צמצם את הפרי אבל גם גרם לנפילות של מלא עצים. בעם הצרפתי ברמת גן, לדוגמה, שם משנה לשנה הם מורידים עוד ועוד פיקוסים כדי לעמוד בקצב של הפגיעה. בגלל שראינו שלא ניתן בחומרים כימיים לטפל בבעיה, הבנו שאולי עדיף לפגוע בצרעה שמפרה את הפרי. היא לא מפרה בצורה שפרפר מפרה, היא יוצרת הפריה מלאכותית. זה לא פרי שבהרבה פעמים ייתן פרי, אבל הוא כן נותן את ההפריה ברמה שהוא מגיע לבשלות. את מקבלת פרי רך, במקום יבש שפעם היה כשהיינו ילדים דורכים וזה היה נמעך. בשנות השמונים עם העלייה מדרום אפריקה, גם הצרעה הגיעה אלינו והחגיגה התחילה. האויב הטבעי לא הגיע מאז. עכשיו אנחנו מנסים יחד עם צביקה מנדל ודנה מנט ממשרד החקלאות. יצרנו קשר עם נציגים גם באוסטרליה, גם בטאיוואן, גם עוד מדינה השלישית, לאתר את האויבים הטבעיים שזה יתוצים, שזה כמו יתוש אבל זה יתוש, שפוגע בצרעות. זה חרק עוד יותר קטן, שאם נצליח לאתר את החרק הספציפי שפוגע בהם, נוכל להביא אותו לארץ, אבל זה תהליך שלוקח שנים. כי צריך לאתר, אחרי זה צריך לשים במתקן שבודקים שהוא לא פוגע בדברים אחרים, בכל מיני בעלי חיים שכאלו אנחנו מעוניינים בהם, אוקיי, שהוא לא יהיה כאילו אויב ל- אויבים טבעיים אחרים שאנחנו מעוניינים בהם. גם צריך להבין שזו אוכלוסייה מאוד מאוד חלשה, היא לא אוכלוסייה חזקה כמו הצרעה שפוגעת, הוא יותר עדין מהם אז אנחנו צריכים לראות שהוא מסוגל לשרוד באקלים פה. כי להביא אותם ושהם לא ישרדו אז לא עשינו כלום. ולראייה הצמרית של המיש, ניסו להביא לארצות הברית איזשהו

אויב טבעי, והוא לא שרד. עשו את כל המחקר, הביאו את זה לקליפורניה, פיזרו אותם, שום דבר לא הצליח. אז גם על זה אנחנו עובדים כדי להפסיק עם החומרים הכימיים. ועוד ניסוי שאנחנו מנסים יחד עם קוריאנה לאתר שם את האויבים ואז להביא אותם אחרי הסגר לארץ.

**מיכל נהרי:** אני רוצה להוסיף שזה לא ברור מאליו שעירייה עוסקת במחקר, עירייה לא עושה מחקרים, אנחנו לא אקדמיה. אבל עדיין, מכיוון שהבעיה היא כל כך משמעותית וכל כך גדולה וחשוב לנו לשמור על העצים, כמו שאילן הזכיר קודם את הצל שהם נותנים, אז אנחנו עושים את שיתופי הפעולה האלה ודואגים, שגם העירייה תתקצב את מה שקשור למשהו שאולי יעזור לנו לפתור את בעיית הפרי.

**דוברת:** אתם לא נעזרים במכון וולקני?

**אילן נזריאן:** נעזרים, נעזרים. פרופ' צביקה מנדל עובד במכון וולקני.

**פרופ' נח עפרון:** אני מציע שאנחנו נמשיך כי יש 25 שאלות.

**מירה רדזינר:**

### רבקה מזרחי שואלת

דשא סינטטי גורם לפגיעה בשורשים עד כדי סכנת מוות של עצים בגלל חוסר האוויר וטמפרטורות גבוהות המבשלות את השורשים. הכנה ושמירה נכונה יסייעו בהגנה על שורשי העצים מפני נזקי דשא סינתטי. האם ננקטים אמצעים להרחיק את הדשא הסינטטי משורשי העצים? מרחב גומה יכול לסייע באוויר האדמה וסביבה מתאימה לשורשי העצים. האם נשמר מרחב גומה המאפשר לאדמה לנשום ולהתקרר? מהם הפרוטוקולים להגנה על שורשי העצים בזמן נטיות וצמוד אליהם?

**פלג בר-און, אגרונום בכיר ופקיד יערות עירוני, אגף שפ"ע:** אז את השאלה האחרונה לא הבנתי, נגיע אליה בסוף. לגבי הדשא הסינטטי, זה נכון וביקשנו מכם עזרה במפגשים הקודמים, שבמידה ואתם מזהים שיש דשא סינטטי שמגיע עד לצוואר השורש של הגזע של העץ, תדווחו ואנחנו נדאג שיהיה הרחבה של הגומה ושיתאפשר חלחול ואוויר של בית שורשים. עשיתם את זה וכבר אנחנו פועלים ומרחיבים את בית הגידול של העצים במקומות שנעשו טעויות והותקן דשא סינטטי בקרבה לעצים בוגרים. דשא סינטטי היום זה איזשהו פתרון נקודתי למקומות שאי אפשר בהם לצערנו לקבל שם מדשאה ירוקה. העיר עדיין מבצעת את זה, בעיקר קבלני אחזקה של אגף שפ"ע, זה לא ברמתי, בתור האגרונום העירוני להגדיר שדשא סינטטי לא נכנס לעיר. זה משהו שאתם צריכים להעלות מול מנהל התפעול למעשה מול רובי זלוף, וגם בוועדה לאיכות הסביבה לקיים תהליך בשאלה האם דשא סינטטי יכול להיכנס לעיר? או לא יכול להיכנס לעיר. יש רשויות שהוציאו באופן מוחלט את הדשא הסינטטי. אני מסכים איתכם שזה לא אקולוגי, לא בריאותי, לא סביבתי, לא לנו ולא לעצים. ואיפה שאנחנו מזהים שאפשר להסיר את אותו הדשא סינטטי ולהגדיל את המרחב מחייה לעצים, אנחנו עושים את זה. ושוב אנחנו נעזרים בדיווחים שלכם ופה העזרה שלכם באה לידי ביטוי. במקומות שעדיין חסר לנו מידע באזורים למשל שיותר קשה לקבל שיתוף פעולה מהציבור, בדרום העיר, במזרח העיר, אנחנו מנסים למפות בעצמנו, לא תמיד אנחנו מגיעים לכל האזורים.

**דוברת:** גם בפארק הירקון יש דשא סינטטי.

**פלג בר-און:** לא חסר דשא סינטטי לצערנו במרחב הציבורי.

**דוברת:** אפשר להעיר גם לפרטיים, גם לנכסים פרטיים? אפשר לבקש גם אם לא בשטחים עירוניים, נגיד אם יש חצר של בניין פרטי, העירייה יכולה לבקש ממנו?

**פלג בר-און:** אנחנו לא נכנסים לתוך השטחים הפרטיים, אין לנו אפשרות, אלא אם כן יש איזה נושא בטיחותי, של עץ או ענף שעלול לקרוס על המרחב הציבורי, רק אז אנחנו נכנסים לתת הנחיה. מעבר לזה, אין לנו יכולת להנחות משהו אחר.

**אלון מטוס, אדריכל מרחב ציבורי, רכז תכנון עיר בכיר:** בתוכניות חדשות, מוגדר כבר כמה שנים ש 15% מהקרקע של מגרשים, קרקע פנויה מבנייה לצורך חלחול ונטיעת עצים, פנויה מבנייה גם בתת הקרקע וגם מעל הקרקע ואז לשטח הזה חלות כל מיני הוראות, שבין השאר באמת מחייבות משטחים חלופיים, במידה ויש משטחים על קרקע כזאת. אז כך שהדבר

הזה נבדק בשלב מימוש התוכנית. להגיד לך אחר כך שיש לרשות יכולת לפקח בצורה מלאה, אם מישהו מציב דשא סינטטי על קרקע כזאת, קצת קשה להגיד, אני לא יודע אם הדבר הזה מתקיים, אבל בהחלט הוא מוגדר סטטוטורית.

**דוברת:** זה חלק מהיתר הבנייה? 15%?

**אלון מטוס:** זה מוגדר תביעית וזה חלק מהיתר הבנייה, בוודאי. א', היתר הבנייה מבטיח את השטח הזה לחלחול, והיתר הבנייה גם מראה את תוכנית הפיתוח העירונית.

**סטלה רות אבידן, חברת ועדה, נציגת הציבור:** אתה יודע שמתחת לקרקע בפועל לא קורה. בפועל לא קורה כי אז התביעות מכניסים את הסיפור שיש מערכות לחלחול מים ובזה מבטלים מקיר, מקו כחול לקו כחול.

**אלון מטוס:** זה נכון, זה נכון שבחלק מהתביעות שמאשרים היום יש רובד נוסף שלא מתבסס רק על קרקע פנויה מבנייה לחלחול אלא על השעיית מי נגר. זה חלק מתוכנית אדירה שאנחנו בעצם מממשים בתכנון עכשיו וזה מה שאמור לאפשר לעיר לספוג, את כל המים שניתכים עליה ויותר עליה יותר, ולשחרר אותם מתוך המערכת הציבורית בצורה יותר ממותנת בזמן, כדי שהמערכת תוכל לקלוט אותם. הדבר הזה הוא חלק מתוכנית ניהול מי נגר, שכל תוכנית צריכה להציג והיא צריכה להיות מאושרת בכל תוכנית. אז גם אם זה מערכת כזאת, היא באה על חשבון איזושהי קרקע פנויה מבנייה וחלחול אז זה, זה מגובה בהשעיית הנגר, שהוא לא פחות חשוב.

**פרופ' נח עפרון:** שאלה, מה רצית להגיד, אילן?

**אילן נזריאן:** על הבתי גידול וזהו, מרחב גומה.

**דוברת:** מי אוכף את העניין?

**אלון מטוס:** בטופס 4, מוודאים שהיתר בנייה תואם. במסגרת טופס 4 שבו מגיעים פקחים ומוודאים, בודקים שהתכנון תואם את ההיתר.

**דוברת:** קיבלו את טופס 5 ולאחר מכן שמו את הדשא. אז מה עושים?

**סטלה רות אבידן:** לא, אנחנו מדברים על חלחול.

**דוברת:** בסדר, לא משנה.

**אלון מטוס:** אני חושב שאולי כדאי בשלב הזה לדבר, א' אני מניח שנח רוצה גם להצליח להתקדם לשאלות נוספות, אני חושב שכבר צריך לדבר על מקרים ספציפיים, אם אנחנו כבר יורדים לרזולוציה הזו. אני יכול להגיד שהרבה פעמים שטחי החלחול מתוכננים כחלק משטח המרחב הציבורי, גם הרבה פעמים מתחזקים על ידי שפי"ע. דבר שבפני עצמו אולי צריך לדבר עליו כאן בהקשרים אחרים, ההתמודדות הזאת היא לא פשוטה. ולכן הרבה מהשטחים האלה נמצאים בתחזוקה עירונית והם מפותחים לפי סטנדרטים גם עירוניים והרבה פעמים הם פתוחים לרחוב והרבה פעמים הם לא, לא מתוכננים באופן כזה שהגיוני לשים עליהם דשא סינטטי. אני בטוח שיש גם שטחים אחוריים, צדדיים, אבל אולי כדאי להסתכל על מקרים ספציפיים.

**דוברת:** מה עם מוסדות חינוך? זה כן אחריות העירייה? הדשא הסינטטי והעצים?

**פלג בר-און:** תשמעו, לגבי מוסדות חינוך, יש שם את הפיתוח שהוא חיצוני.

**פרופ' נח עפרון:** כן. רצית להגיד, אני באמת כמו שאלון אמר, רוצה להתקדם אבל אם יש משהו חשוב א בבקשה.

**רבקה מזרחי:** אני רוצה להבין את הסעיף האחרון, מה שאני שואלת פה, אם יש איזושהי אג'נדה מחייבת? לא שיש דשא סינטטי אני מתלוננת, גוזרים לי עיגול, אלא הקבלן שמגיע ועושה את היישום של הדשא הסינטטי שכרגע הוא מותר, האם בחוזה הקבלני שלו כתוב איזה מרחק הוא צריך לשים את הדשא מהעץ. אנחנו לא נשחק עכשיו תופסת. האם יש איזושהי סבכה להגן על שורשים? האם יש צעדים מראש להגן על העץ...?

**אילן נזריאן:** את לא רוצה סבכה שתגן על עצים כי הסבכה הזאתי פוגעת, לא אני אומר.

**רבקה מזרחי:** אני שואלת על איזושהי אג'נדה איזושהי. אין לי מחשבה, פרוטוקול, אג'נדה מחייבת.

**אילן נזריאן:** לגבי המרחב ברמה התיאורטית או הכתובה יש. זה אמור להיות המטר וחצי כאילו שהוא פנוי, האם זה מיושם כל הפעמים? לא. האם יש מקומות שעושים את זה כי מנסים למצוא את הדרך לאפשר יותר הנגשה של שטח פתוח לאנשים ליהנות מאיתם? כן. האם אני מסכים עם זה? לא. האם יש דרכים לנסות לעשות גם וגם ועדיין לשמור על העצים כמו לשים

ממטרות שישקו את הדשא הסינטטי כמה שזה נשמע כביכול לא הגיוני. זה כן. כי ברגע שאת שמה דשא סינטטי, אבל את כן משקה ואת לא עושה מצעים מהודקים מתחת ואת כן משקה, את יכולה לצמצם את הפגיעה. זה לא אידיאלי, אבל זה דרכים מצד אחד לאפשר כן לאנשים עדיין, כמו בשדרות רוטשילד וכל זה, לשבת במקומות שאם לא, כל שנה יחתכו שם שורשים בשביל לשים מערכת השקיה חדשה ולשים דשא מחדש, והבינו שזה עושה נזק עצום ואז מנסים למצוא פתרון אחר. האם הפתרון הזה הוא פתרון נכון? לא, אבל מנסים למצוא פתרונות. אני לא בא להצדיק את הדבר, אני אומר שזה חלק מתהליכים שמנסים ללמוד ולשפר.

**רבקה מזרחי:** אבל נניח על עץ, לצל כי אני קראתי מחקרים, שמהשנייה שהשורשים מכוסים על ידי הפלסטיק הרעיל הזה, הם מתחילים תהליך של מוות.

**אילן נזריאן:** כי מה שקורה, ברגע ששמים את זה אפשר.

**רבקה מזרחי:** לא, זה לא עניין של השקיה, זה עניין של חום, זה עניין של רעלים.

**אילן נזריאן:** יפה. זה עניין של חום, זה עניין של חום, את צודקת. זה עניין של הרבה דברים, אבל הדרך לצמצם, לא אמרתי למנוע, הדרך לצמצם זה על ידי השקיה שבעצם שוטפת, מכניסה מים לקרקע כי הדשא הזה מייבש את הקרקע בצורה מזעזעת ואז פוגע בשורשים. הדרך שאפשר לצמצם זה על ידי השקיה.

**פרופ' נח עפרון:** אנחנו חייבים, חייבים להמשיך. אפשר, יש דרכים, אבל רציתי להגיד שזה מאוד נדיר להתקשר, אפשר להבין למה המשוררת התכוונה.

**מירה רדזינר:**

### רבקה מזרחי המשך השאלה

**רבקה ממשיכה ושאלת - האם קיים מיפוי וספירה של העצים, האם קיים אגרונום אחראי?**

**אילן נזריאן:** כן, זה מה שעשיתי.

### רבקה מזרחי המשך שאלה

**נטיעות עצים צעירים, מי מנהל את הטיפול בהם, מבחינת השקיה, הגנה מבחינה פיזית? האם קיים פרוטוקול טיפול בהנחה לעובדי הקבלן? למשל ימים קבועים, הכנה עונתית, בקיץ תגבור השקיה, בחורף חיזוק סמוכות, קשירה להגנה מרוח וסחף? עצים נעלמים מהמרחב הציבורי, במקרה שהעץ נכרת, מת, נפגע, מה תהליך אישור כיסוי וסגירת הגומות? בנושא מניעת גרדום וגיזום אגרסיבי, מה מדיניות ההנחיות לעובדי הקבלן? האם אגרונום מלווה המנחה את הגוזמים? האם מתקיימת הכשרה בסגנונות גיזום פונקציונלי, בניית עץ למטרת הצללה, בניית עץ למטרת צימוח מסביב לחוטי חשמל, בריאות העץ ומניעת ענפי מים חלשים? האם ניקה בחשבון עיתוי גיזום בהתייחס לטענת הקינון?**

**אילן נזריאן:** טוב, ב-2017 עשינו מיפוי וגם מספור של עצים שהוגדרו לשימור. חלקם נכון להיום גם לא שרדו, כן, שלא תהיה פה איזושהי אשליה ששמנו וזה שמר. אבל כן יש לנו מיפוי של עצים שהם ייחודיים. חלקם גם בתוך שטחים פרטיים לא ציבוריים, כדי שנכיר בהם. עצם זה שאנחנו מכירים זה כבר התחלה של איזושהו תהליך, של הכרה וניסיון למצוא דרכים לשמר אותם. לגבי נטיעות עצים צעירים אני מנהל את שגרת הטיפול בהם מבחינת השקיה ופגיעות. אז לגבי עצים צעירים, יש בתוך מדור עצים מחלקה מהמדור, שאחראים על שתילות של עצים צעירים בעיר. יש לנו תיעוד של כל העצים הצעירים שנשתלו, הם אחראים לוודא שתבוצע השקיה או לקדם תהליכים של טיפול בהסדרת השקיה לעצים צעירים. טיפול בבעיות ראשוניות לא משמעותיות כמו צמרית המיש, שזה כבר פעולה שאנחנו גם מבצעים אבל בנפרד והם גם משגיחים. בנינו פרוטוקול של שתילה, שזה לבדוק את בית הגידול, גודל בית הגידול, לנסות להסדיר תמיד שיהיו מערכות השקיה ולא רק לשתול עם שקי השקיה. שקי השקיה זה פתרון שהוא אמצעי זמני, עד שהם מצליחים להסדיר מערכות השקיה או במקומות שאין אפשרות להסדיר מערכות השקיה. שקי ההשקיה ממש לא פתרון אידיאלי, זה פתרון אמצעי שיותר טוב מכלום. יש מכרז השקיה לעצים צעירים ואחזקה לעצים צעירים. מי שזכה במכרז, זה אנשים שהם בעלי ניסיון או הסמכה של גוזם מומחה. בנוסף בעבר העברנו הדרכות, אני העברתי הדרכות, איך לגזום עצים. חיזוק של הסמוכות או קשירות, ארוזיה, זה דברים שמנסים, אבל זה לא עץ אחד. יש כבר סדר גודל של 45,000 עצים צעירים. היכולת לטפל בהם לוקחת זמן, זה לא ברגע אחד. אז לפעמים מעלים את התלונה ולוקח לנו קצת יותר זמן לטפל, אבל אנחנו משתדלים לעמוד בקצב. ויש לגם א מעט וונדליזם של אנשים שפשוט שוברים את העץ או מושכים או כל דבר אחר ואז אנחנו מנסים לתקן. בנושא הגירדום וגיזום אגרסיבי, אני יכול לדבר רק על מדור עצים ולא על אחזקה, אחזקה זה גוף אחר, אחזקה זה בעצם כל הגינות וכל הדברים האלה. אני יכול לדבר על מדור עצים, מדור עצים זה העצים שבמדרכות, מדור עצים מאוד מאוד

מקפיד לא לבצע גיזום אגרסיבי, אנחנו משתדלים לא לבצע גירדומים, אלה דברים שאנחנו לא מקבלים ואפילו מול הקבלנים הם יודעים שלא יקבלו תוספת שכר על הדבר הזה.

**זובר:** מה זה גירדום?

**אילן נזריאן:** גירדום זה שאתה מוריד על זרוע משמעותית ובעצם מגיע לבדים המרכזיים, לענפי שלד, שמשם יוצאים הרבה ענפי מים שהם מאוד מאוד שבירים, מאוד מסוכנים. הרבה אנשים רוצים לראות את הנוף ומבקשים "תנמיכו את העץ". אז ברגע שאנחנו עושים פולארדים, כמו שנקרא בחו"ל, רק בארץ זה לא עובד כמו בחו"ל, כי אנחנו לא אותה טמפרטורה ולא אותו קצב צימוח. אנחנו יוצרים עצים נכים עם הרבה ענפים, זה נראה נורא יפה לעין לא מקצועית. מבחינה בטיחותית זה מאוד לא בטיחותי, מבחינת איכות ואורך חיים של עץ קיצרנו את אורך החיים של העץ ב-50% מהזמן. אז אנחנו לא עושים את זה. המקרים הם מקרים מאוד מאוד קיצוניים שזה יעשה וזה יכול להיות כתוצאה משבר של המוביל או כבלי חשמל לדוגמה שיש ואין לנו אפשרות אחרת להתמודד עם זה. או דברים כמו שאמרתי מאוד מאוד קיצוניים.

**נאוה בלוד:** מה עם המדרכות? יש לכם בעיה עם מדרכות בדרום מזרח תל אביב? אני הייתי עדה לאגרונום ועובד שהסכימו להוסיף טיפה מדרכה

**אילן נזריאן:** אז אם אנחנו ניכנס לסוגיה הזאת, זו סוגיה מאוד רחבה, אבל אני אנסה להסביר את זה בקצרה אם אפשר. אנחנו צריכים מדרכה של 2.30 מטר במינימום כדי לשתול עצים. בעבר היו מדרכות של מטר שהיו בהן עצים. הבעיה היא שהם לא אפשרו מעבר לאנשים בריאים, ועוד פחות לאנשים עם מוגבלויות בכיסא גלגלים, או משפחות עם ילדים עם עגלה כפולה.

**נאוה בלוד:** גם בהווה, יש לך בדרך בן צבי מדרכות....

**אילן נזריאן:** יש לנו מקרים הזויים לפעמים, שיש שתי מדרכות של 2 מטר ואי אפשר לשתול בשני הצדדים כי אין מספיק מדרכה. התהליך לשנות את זה הוא תהליך מאוד ארוך של תכנון תנועה ובדיקת התת קרקע שאף אחד מאיתנו לא ממש יודע, למשל חשמל, מים, ביוב, תקשורת וכל זה, וצריך להבין איך זה מסתדר. זה לא משהו פשוט להסדרה, אז דברים שנראים כאילו למה אנחנו לא שותלים או למה חסרים ה-30 סנטימטר.

**נאוה בלוד:** לא, אני מדברת על עץ ותיק שהוא כן שתול, והוא לא מאפשר לנו לעבור במדרכה.

**אילן נזריאן:** אז שוב, אם יש מדרכה בצד השני שכן אפשר לעבור, אנחנו מנסים לשמור על העצים, אנחנו מנסים למצוא פתרונות. לפעמים אנחנו מרחיבים. ברחוב טולדנו היה לנו עץ, שבזכות התושבים הצלחנו לבטל חניה ולעשות הרחבה בשבילו. אותו הדבר היה גם בעמנואל הרומי, עץ פיקוס שלא היה מעבר - גנבנו חצי חנייה והרחבנו.

**נאוה בלוד:** בדרך בן צבי יש לך רק שחקני כדורגל.

**אילן נזריאן:** אלה דברים שאנחנו משתדלים לעשות. אנחנו נלחמים על העצים, ומנסים למצוא פתרונות. אבל שוב, אנחנו צריכים לעבוד מול הרבה מאוד גופים והרבה מאוד תקנות שמחייבות. אנחנו לא יכולים להחליט שאנחנו עושים-וזהו!! כי זה רצוננו. יש תקנות שאנחנו צריכים לעבוד על פיהן ולמצוא איך לתמרן. אנחנו כל הזמן מנסים לחשוב מחוץ לקופסא. וכל מקום הוא סיפור אחר. זה לא שאני יכול לקחת עכשיו את השבלונה הזאת ולעבוד איתה בכל מקום. אז אנחנו משתדלים, אנחנו מאוד מנסים לחשוב מחוץ למשבצת ומפעילים הרבה מאוד גופים בתוך העירייה שעוזרים לנו. אם זה בדרכים או בתנועה ועם אחרים שכן משתפים איתנו פעולה. אבל לא תמיד אנחנו מצליחים להגיע לפתרון.

**נאוה בלוד:** אני אכתוב לך בפירוט את הסוגים.

**אילן נזריאן:** קיננו, אנחנו לא יכולים לגזום. יש 140 אלף עצים בעיר, שאנחנו צריכים לתחזק אותם, אנחנו לא מסוגלים לתחזק את הכול בארבעה חודשים בשנה. למה ארבעה? כי בחורף בתוך הסופות, בגשמים גם אי אפשר לעבוד ויש דברים אחרים שעושים. בתקופת הקיננו, אנחנו משתדלים להמעיט בגיזומים, בתקופה שאם אנחנו גוזמים בתקופה של הקיננו, אז אנחנו מקפידים לא לפגוע בקינים ובעצם התהליך הוא יותר בטיחותי, של הסרה של ענפים יבשים, טיפה הפחתות משקלים, כדי לנסות למצוא שוב את האיזון הזה בין שימור העצים, שימור הצל, וגם כן, אין לנו שום רצון לפגוע בקיננו של בעלי חיים שנמצאים על העצים.

**זוברת:** אבל עצים יודעים לגדול לבד למה לגזום אותם?

**אילן נזריאן:** עצים גם יודעים ליפול לבד. ועץ ביער נופל. גם ביער שלא נוגעים, עצים נופלים. אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו את המצב הזה.

**דוברת:** הרבה דברים נופלים.

**אילן נזריאן:** יפה, אז תפקידנו למצוא את האיזון בין שימור העצים, לבין גיזום, לבין שמירה על הנוף. אנחנו מנסים ומאוד, אני יכול להגיד על החברה בתוך מדור עצים, אלה אנשים שכולם מאוד מאוד רתומים לנושא, מאוד אכפת להם מהעצים, עושים את המקסימום כדי לנסות לשמר ולצמצם. אנחנו באמת עושים את המקסימום.

**מירה רדזינר:** סיימון רובסון נמצא פה במקרה היום?

**מיכל נהרי:** רק אני רוצה להוסיף על מה שאת הזכרת, אנחנו מקדישים הרבה מאוד תשומת לב והרבה מאוד שעות עבודה, במה שנקרא הערכת סיכונים בעצים. זאת אומרת, האם לבדוק, לבדוק אם העצים שלנו מסוכנים. כי לא רק עצים נופלים, גם ענפים נופלים. זה יכול להיות מאוד, מאוד מסוכן כשענף נופל מגובה. יש מקרים בארץ של אנשים שממש נהרגו מענף שנפל, זה משהו שאנחנו מאוד מאוד לא רוצים שיקרה, יש לנו אחריות גדולה על העצים ויש לנו ממש, אנחנו לקראת החורף עד ה- 31 לאוקטובר חייבים לבדוק את כל העצים בעיר וגם לטפל אם חשבנו שצריך לטפל באיזשהו אופן בעצים. בשבוע שעבר בלבד, שבוע שעבר, בסערה האחרונה שהייתה, טיפלנו בשמונים עצים, שמונים עצים בסערה אחת, ביום אחד. אז זה סדר גודל ממש לא נורמלי, אבל דברים כאלה קורים ואנחנו חייבים לטפל. ועוד דבר שראינו, בסערה האחרונה זה שלפעמים עצים צעירים בתוך גומה הם ממש זזים בתוך הגומה ואז הם נטועים ועומדים ליפול, עכשיו זה עץ בגודל בינוני אבל אם הוא ייפול לתוך נתיב נסיעה זה יכול להיות מסוכן, זה משהו שאנחנו מקדישים לו ממש הרבה.

**פרופ' נח עפרון:** תודה.

**מירה רדזינר:**

### סימון רובסון שואל

מה השיקולים בבחירת עץ שדרה לעיר? כיצד נעשה שימוש בגזם? האם יש לפרנסי העיר גישה נוחה לרסק גזם לצרכי גינון? מה נפח העצים בעיר וכיצד הוא נמדד לאורך השנים? נאמר לדוגמא, יש חצי מיליון עצים בנפח שני קוב, אז יש מיליון קוב עץ בעיר ב- 2024? האם יש הקצאה של שטחים ציבוריים לגינון עצמאי בסגנון מגרשים שהם אישיים?

**מיכל נהרי:** אומר באופן כללי, שבתחילת הדרך של פרויקט היער העירוני, היה לנו צוות של מומחים, אנשים מובילים בתחומם, שיחד איתם גיבשנו רשימת עצים לנטיעה בעיר. הרשימה מורכבת מעצים לשדרות, עצים לרחובות בינוניים, רחובות קטנים, עצי גן, עצים לעיר הלבנה, עצים לחוף הים, ממש כל מיני קריטריונים. וככל שעוברות השנים, יש לנו המון כוכביות אדומות ליד הרבה מאוד עצים, מכיוון שיש הרבה מאוד מזיקים שמגיעים לעיר. יש מזיקים שאנחנו יודעים שהם כבר נמצאים באגן הים התיכון ובמדינות שכנות לנו ואנחנו יודעים שהם יגיעו אלינו, אז לכל הדברים האלה אנחנו נערכים. זה לגבי הרשימה.

**אופיר כהן, פעיל סביבה:** מה עם רגישות הטמפרטורה?

**מיכל נהרי:** ברגע שאתה נוטע עץ, אתה מקרר את העיר, זאת הדרך הטבעית לקרר את העיר.

**אופיר כהן, לא, הכוונה להסתגלות של העץ להתחממות הגלובלית?**

**אילן נזריאן:** יש התייחסות גם לזה.

**אופיר כהן:** האם אתם בוחרים זנים שיתאימו לעוד אלפיים שנה?

**מיכל נהרי:** אנחנו בוחרים רק עצים חזקים, אנחנו לא בוחרים עצים קצרי חיים. אבל אנחנו רוצים שיהיה מגוון, גם הטבע אוהב מגוון. לא רוצים לנטוע כל הזמן את אותם עצים. כי מגיע בוקר אחד מזיק שגורם מפגע, אז המגוון הוא מאוד מאוד חשוב. נכון שברחוב שלם העין רוצה לראות משהו אחיד, אנחנו מכוונים פחות או יותר לזה. כשאנחנו נותנים את הרשימה הזו לאדריכלים, אנחנו אומרים שיש להם חופש לבחור את העץ שהם רוצים והם גם יכולים לבחור מחוץ לרשימה. כל תכנית עוברת בקרה של אנשי מקצוע. האם נעשה שימוש בגזם? את הגזם לפעמים מרסקים, בעיקר כשפעולת הגיזום נעשית בשוליים של העיר, זאת אומרת בתוך גן ציבורי או כשיש לנו רחוב ראשי שגוזמים בו עצים. אי אפשר לעשות גיזום, ריסוק של גזם באזורי מגורים.

**אילן נזריאן:** במרחבים מסוימים ביצענו, אני ביצעתי, ריסוק של גזם ויצרנו ערמות ופיזרנו אותן בתוך חורשות. החורשה לדוגמה המרכזית שזה נעשה - גני יהושע בצורה גדולה ובפיננשטיין מאחורה, בדרזנר, בחורשת אקליפטוסים שם, פיזרנו כמויות מאוד גדולות גם בתוך החורש הלא מוצלח שיש שם מעבר.

**דובר:** מה עושים עם הגזם?

**אילן נזריאן:** התהליך של הרסק, הוא תהליך שמצריך אישורים של משרד איכות הסביבה, אי אפשר לעשות את זה באופן רנדומלי איפה שרוצים. וזה עניין של רעשים ולכלוך ואבק וכל מיני דברים כאלה. בגלל זה אנחנו יכולים לבצע רסק רק בשוליים, ולא ליד בני אדם, שזה לא יפריע לאף אחד. אז לייצר רסק בעיר זה משהו שהוא בעייתי. עשינו ואנחנו עושים מדי פעם, גם הצענו בעבר לאנשים שיוכלו לבוא ולקחת, אני יכול לכוון אותך גם היום לערימות שיושבות שם ומתייבשות, כי אף אחד לא הגיע, בדרזנר. אבל עכשיו אתה תראה אותה כבר בגובה הקרקע בערך. היא הייתה בגובה של מטר וחצי.

**דובר:** מה עושים בגזם אם אתה לא מרסק אותו?

**אילן נזריאן:** זה הולך לחירייה ובחירייה מרסקים אותם.

**טל נדב, רכזת יער עירוני, הרשות לאיכות הסביבה:** לגבי השאלה להקצאה על שטחים ציבוריים לגינון עצמאי. כן, זה קורה בהיקף יחסית נרחב. יש מעל 70 גינות קהילתיות ברחבי העיר בפריסה רחבה. העירייה מקצה שטח ציבורי שהתושבים פעילים בו. יש כל מיני מודלים, יש גינות שזה ממש לכל תושב, יש איזה חלקה אישית, יש גינות שזה ציבורי. העירייה מספקת גם את השטח, את ההשקיה כמובן, התשתית. שתילים, לגינות, חורף, קיץ, הדרכות לאורך השנה. וזה שיתוף פעולה שקורה כבר שנים. חוץ מזה יש גם חוות חקלאיות, יש את החווה בתל חובז למי שמכיר בשפירא, שטח גדול שבו התושבים בעצם ממש מפעילים גן ירק יצרני. יש שם מערך קומפוסטציה שלם שהם מפעילים, משתמשים בקומפוסט. יש מטבע מקומי שהם יצרו "לירה שפירא". המודל הזה מאוד מוצלח, כרגע ביוזמת תושבים הוקם עוד גן יצרני נוסף במעוז אביב שגם אולי חלקכם מכירים או פעילים בו. וכן השאיפה היא כמובן להתרחב ולהמשיך את שיתופי הפעולה האלה.

**אלון מטוס:** אני אנסה לענות על שאלת נפח העצים בעיר, או שאלת מדידה בעצם. אפשר לענות עליה מכמה זוויות. כלומר, יש את סוגיית מספר העצים והמיפוי, והדיוק של כמות העצים. זה סיפור, אני לא יכול להרחיב, אולי מישהו יוכל להרחיב על זה. אנחנו עוסקים במדדים קצת שונים, בהקשר של נפח העצים. כלומר, א' סוגיית תכנית חופות העצים בעיר, זה מדד מאוד מאוד חשוב, זה גם מדד שאנחנו היום יודעים לעשות בו שימוש בצורה הרבה יותר איכותית. פותח ביחידת המחשוב כאן בעירייה, כלי AI, וזה קרה השנה, שיועד לסרוק את תצלום האוויר ולהפיק את שכבת חופות העצים מתוכו. זה דבר מדהים. זה אומר שנוכל לעקוב בצורה יותר טובה, יש לזה רמת דיוק גבוהה, הכלי הזה נבחן, ובעצם אנחנו עכשיו נתחיל לעשות בו שימוש מעט יותר נרחב. גם נוכל אולי להבין, באיזה אופן תכנית חופות העצים צמחה, או לחלופין גם הופחתה באזורים ספציפיים ונוכל ללמוד מכך כיצד לנהוג בהמשך. אז זו בעצם המדידה. יש לנו מדידה קודמת, שנעשתה לפני כשש שנים, של תכנית חופות העצים, שנעשתה ידנית, ולכן קצת קשה להשוות בין תכנית חופות העצים שהייתה דאז לבין היום כי המתודולוגיה היא שונה. כאמור אנחנו ננסה להשלים לאחור את השימוש בכלי הזה. כיום בין 16% ל-18% משטח העיר מכוסה בעצים. זה לא נפח, זה תכנית חופות. למה התכנית הזאת חשובה, כי היא משמעותית מאוד ליצירת הצל. שזה בעצם גם כן מדד מאוד משמעותי, שאנחנו נעזרים בו כדי להבין מה המשמעות של אותו נפח עצים. אנחנו גם עושים בזה שימוש. על הצל משפיעים גם הבניינים, אבל אנחנו נתייחס לזה אולי בהמשך.

**מירה רדזינר:** נטע הגיעה? היי נטע.

### נטע בקון שואלת

אני פעילה בשכונה בנושא שתילת עצים ותיכנון צל יחד עם תושבי שכונה נוספים. ערכנו מיפוי ומיפוי נקודות בשכונה לשתילה מיידי ונקודות שיש צורך בתכנון ובינוי, כדי ליצור מקום לשתילות. העלינו את הצורך בחשיבה על שתילת עצים ותוכנית צל בשלבי התיכנון של פרויקטים בשכונה. רחובות חדשים, שיפוצי רחובות קיימים ופרויקטי נדל"ן. כמו כן כתבנו וביקשנו לטפל כראוי בעצים שנשתלו ואינם מטופלים וביקשנו להימנע מכריתות עצים בשכונה. דבר מכל אלו לא טופל ו/או התקדם. איך ניתן להיעזר בכך כדי לקדם נושאים אלו ומי בעירייה פועל לכך שנטיעת העצים לא תיעשה בדיעבד ואחרי שכבר נבנו תשתיות שלא מאפשרות כמעט שתילה ותהיה חלק אמיתי ואינטגרלי מהתכנון העירוני?

**אלון מטוס:** שלום נטע. אני דיברתי, ככה בדקתי את הסוגייה הספציפית, את קיבלת מייל תשובה על רשימת העצים? כלומר, אני יודע שהוכן מייל תשובה מפורט.

**נטע מקרית שלום:** כן, מלפני חצי שנה, קיבלתי תשובה, והתשובה הייתה "נבדוק את זה, נראה, נבדוק בהמשך"... ומאז אני שולחת תזכורות.

**אלון מטוס:** כן, אני יודע שפשוט, לא אני בדקתי את זה באופן מפורט, שוחחתי עם דקל שבדק את זה באופן מפורט. הרבה מאוד מהבקשות הספציפיות, הן אכן פרובלמטיות, תראו, זה מאוד, מאוד, אולי אילן יוכל להרחיב על זה. להרחיב על ההתמודדויות הקשות באמת בהשלמת עצים במקומות שנראה, על פניו שבאמת קל מאוד להוסיף אותם מעבר לסוגיות של רוחב מדרכה שכבר עלה כאן. אני לא יודע כרגע, להגיד לך באופן מפורט, אבל אילן יוכל להתייחס לזה מעט יותר. את מדברת

עוד שני דברים. נעשו הרבה מאוד נטיעות, יש לי כאן רשימה של פרויקטים, ואילן יוכל להשלים אותי, של פרויקטים שהוסיפו עצים בשכונה בשנה האחרונה ספציפיים. ספציפיים גם במסגרת תוכנית שנעשית בצמתים לאורך ישראל גורי. נוספו כמה עצים כאלה, גם בגיטית נוספו עצים כאלה, נוספו כמה סיגלונים ספציפיים, במרכז המסחרי בגומות ריקות, זה כמובן לא נותן מענה לצורך שאת מעלה של יצירת אפקט של צל, קרי לא שמת לב לנטיעות האלו או שלא הרגשת שהן התקיימו?

**נטע מקרית שלום:** אנחנו שלחנו מיפוי ראשון בסיור, של הצד המערבי של השכונה, המקומות שציננתם. הם בצד המזרחי, אז יכול להיות שבאמת קרה שם יותר. אבל בצד המערבי, שמש קופחת והמון בנייה. שמה שקרה זה שבתשובות של דקל גם בעצם קיבלנו תשובה בנוסח "אה זה כבר נבנה, נבחן את זה" או "אי אפשר כי יש שם תשתיות". או שאמרו לי "בסוף הפרויקט כשנסיים..." למשל במעבר עופר שברחוב עופר כהן, אמרו לי "בסוף הפרויקט, נבדוק אם נוכל לשתול".

**אלון מטוס:** רגע, רגע. בואו לא נלאה את הקהל פה בפרטים ספציפיים, ואני מבטיח שאכנס לסוגיות הספציפיות והפרטיות בהמשך מולך גם, ואני אנסה לעזור באופן יותר מפורט. אני כן רוצה אבל להוסיף, אני חושב שהצורך שאת מעלה, הוא צורך שהוא לא ייפתר רק בנטיעות ספורדיות שמשלימות פה ושמה. את מדברת על מחסור בצל, נכון?

**דוברת:** היא מדברת על תכנון מוקדם.

**נטע מקרית שלום:** על מחסור בצל. על מחסור בתכנון מראש, שבעצם פרויקטים, ולא רק בשכונה שלי, פרויקטים נעשים והעצים הם בדיעבד. הם בסוף.

**אלון מטוס:** אז יש לי שתי תשובות בהקשר הזה. אחת באמת להסביר קצת על המורכבות והשנייה אני מקווה שתיתן מענה. קודם כל, יש בעיר מנגנון מאוד מורכב של עבודות במרחב הציבורי. גם יש הרבה מאוד חברות ובעלות תשתית, שיכולות ליזום פרויקטים במרחב הציבורי, ולא תמיד הפרויקטים האלה הם גם בתכולת העבודה שלהם. נושא העצים קיים, הרבה פעמים פרויקטים במרחב הציבורי הם ממוקדים, נושא תשתיתי אחד, אני מספר את זה כי את יודעת שאני מקווה שאולי נצליח קצת להתגבר עליה.

הנושא השני, זה פרויקט שאנחנו קוראים לו נטיעות שכונתיות, זאת אומרת יצירה של מסגרת נטיעות שכונתית. זה כבר פרויקט שקיים גם בשכונת קריית שלום. בפרויקט הזה בשלב א', שהוא ממש חלקי, נעשות נטיעות, כפי שאת באמת מבקשת, ובמקומות נקודתיים ספציפיים ואני מאוד מקווה שאנחנו נצליח ליישם גם את שלב ב' של תוכנית הנטיעות השכונתיות, ובהן הנטיעות יהיו יותר שיטתיות. כלומר, המענה לצורך שאת מעלה, הוא לא בפתרונות נקודתיים, אלא בתוכנית שכונתית כוללת להצללה. אני מקווה שזה, אני עוד לא יודע, המפגש מתקיים, אני מאוד מקווה שנצליח לעדכן שפילוט כזה של תוכנית נטיעות שכונתית שיטתית, נצליח לממש כבר השנה ושקרית שלום, שבאמת נמצאת בכל מיני דירוגים וכל מיני מדדים, באמת כשכונה שנדרשת בה תוכנית כזאת, תהיה מהשכונות הבאות בתור. אז אני מקווה שנצליח לעדכן במפגשים קרובים, על התקדמות תוכנית הנטיעות השכונתית שלנו ושקרית שלום, אני מקווה שתצטרף אליה.

**רבקה מזרחי:** אני רוצה לשאול את טלי נדב.

**גליה רופין:** אני גרה באזור מכבי, דיווחתי שיש גם אצלנו הרבה עצים שמתים. באזור פנקס קרס עץ גדול. קרס, קורה. אחרי יומיים באו משפ"ע, באמת מדהימים, סגרו את הגומה, ריצפו את המדרכה. אני ביקשתי לנטוע מחדש, אין שם צל ברחוב. מדור עצים על הכיפאק, מדהימים. יש גומה, נוטעים. אבל כבר אין גומה. מדובר כבר בתוכנית עבודה, עוד חמש שנים אני לא אראה את העץ הזה.

**אילן נזריאן:** אז קודם כל אני אוכל לענות לך על זה בצורה גורפת, שתענה גם על ויצמן, גם על אבן גבירול, גם על גורדון, גם על פנקס וגם על כל מקום אחר. וגם על גורי. אוקיי, ששם הרעילו עצים וניסינו להילחם ולהציל אותם ולא הצלחנו.

**דוברת:** אבל מה עם החרמון?

**אילן נזריאן:** שנייה, אמרתי אני אענה ונתתי דוגמאות של מלא מקרים בעיר שאנחנו מתמודדים איתם ולא מקרה אחד. עץ נפל, דבר ראשון אסגור את הגומה בסביבה הספציפית כדי לאפשר תנועה בטוחה עד שאני יכול לפתור את הבעיה של השתילה והסדרה של כל התנאים לשתילה חדשה, אוקיי? עכשיו, אם עץ נפל כמו שנפל בגורדון ועכשיו אני צריך לנטוע עץ חדש, אז אני צריך להסדיר לו גם השקיה. זו לא רק הגומה, זו לא רק האדמה, אני זורק את העץ או זורק זרע ויגדל לי עץ. אני צריך שתהיה לי את הדרך לטפל בו, לטפח אותו שגייע לגדלות. כי אנחנו שותלים ומסתכלים 20 שנה קדימה ולא מהרגע להרגע, רק להגיד שתלנו והלכנו. כי את זה אנחנו יכולים לעשות בקלות, בעבר זה גם נעשה בלא מעט מקרים ששתלנו ולא הצליח.

**דוברת:** זה קורה גם עכשיו.

**אילן נזריאן:** לא, עכשיו אנחנו במעקב על זה ואנחנו משתדלים להחליף ולתקן ואם אנחנו רואים שיש שם בעיה שהיא ממשיכה, אנחנו סוגרים את הגומה ומנסים למצוא את הפתרון לבעיה. חלק מהפתרונות לבעיה זה לדוגמה, אנחנו רואים שעם שקי השקיה שזה פתרון זמני, לא ניתן ליישם את ההשקיה בצורה מיטבית שעדיין תשמור את העץ. אנחנו עכשיו מביאים איזשהו חומר כדי, פולימר שאפשר לשים בקרקע שהוא סופג נוזלים כדי שיאריך את זמינות המים בקרקע לעצים הצעירים. אז אנחנו מנסים למצוא דרכים ופתרונות. אני לדוגמה הבאתי לתל אביב את השקי השקיה מחו"ל משהו שלא היה בארץ, כולם אמרו לא, לא, זה לא יצליח ולא כלום. והצלחנו בזכות זה לשתול הרבה מאוד עצים. עכשיו אנחנו עוד מחפשים, אם זה פתרון של בתי גידול שאנחנו מגדילים אותם, כדי שתהיה יותר קליטה של מים בקרקע. אם זה השקי השקיה, שמעלים את כמות המים בקרקע. אם זה מערכות השקיה שאנחנו מחדשים בעיר. עכשיו, לחדש מערכות השקיה ברחוב אחד, יכול לעלות מעל ל- 100 אלף שקל רק לרחוב אחד. אז העלויות הן לא עלויות שאפשר לזרוק אותם ברגע אחד בשביל לפתור ואנחנו מוצאים לזה תוכניות עבודה, שבתוכניות העבודה האלה בעצם מקצים כסף לטובת בניית מערכות השקיה. גם כשבונים מערכת השקיה צריך לתחזק אותה, זה לא רק לשים את מערכת ההשקיה ונגמר. כי עלולות משאיות על הכביש ומפוצצות את הצנרת או משהו מעשן וזורק את הסיגריה ושורף את הטפטוף. יש מכלול של הרבה דברים שאנחנו צריכים להתמודד איתם בתוך כל התהליך הזה של שתילה של עץ חדש. אז נכון סגרנו, עכשיו אנחנו בוחנים איך אפשר לייצר את המצב של להחזיר לשם עץ. עץ גדול לא יהיה. כי להכניס עץ גדול במרחב העירוני הצפוף לא ניתן, כי להביא עץ בוגר בממדים גדולים אני צריך לחפור בור של 5 על 5 מטרים.

**גליה רופין:** אבל 4 שנים היה שם שתיל.

**אילן נזריאן:** אבל העץ נפל, נכון? בחורף אין לי אפשרות לשתול כי הוא לא ייקלט, כי אמנם בתיאוריה יורד גשם, בואי, בשלוש ארבע שנים האחרונות כמעט ולא ירד גשם. והשנה עוד יש יחסית מים. בחורף אנחנו לא שותלים כי אין לנו.

**דוברת:** ירד והיו. בוא אני מציעה, אתה יודע, לא משנה....

**אילן נזריאן:** בחורף, אני מסביר לך מה אנחנו עושים. אפשר להתווכח על זה אחרי הישיבה ולא ליד כולם. אנחנו בחורף לא שותלים, אנחנו שותלים באביב עם זה שיש לנו בעצם את התקציבים לטובת כל נושא ההשקיה של העצים הצעירים. אנחנו מנסים לשתול במקומות שיש מערכות השקיה כדי להבטיח שאותה שתילה תצליח ובאזורים חריגים או בעייתיים כמו סוקולוב, ארלוזורוב, פנקס, שגם להשקות אותם, אם זה לא עם מערכת השקיה, זה כמעט בלתי אפשרי, כי את צריכה להגיע עם מכלית למלא את שק ההשקיה כשמאחורה צופרים לך עוד 100 אלף אנשים נורא נחמדים שרוצים להגיע לעבודה ולא מבינים למה אתה בכלל משקה את העץ, אז... בכל שעה, עושים את זה בכל שעה, יעצרו לך מאחורה ויצפצפו כמו משוגעים. אני עובד מהבוקר עד הערב בעיר הזאת בכל השעות, אני יכול להגיד לך איך אנשים מתנהגים פה, מחפיר. ואנחנו משתדלים. להגיד שאנחנו מצליחים בכל מקום, לא. הסגירה היא סגירה זמנית. מה גם שאיפה שנפל עץ ויש גדם בקרקע, אני לא יכול לשתול כי יש שם את הגדם. יש שם משהו שאין לי אפשרות לשתול בו, אני יכול לשתול לידו. עכשיו, לפעמים יש מקרים שיכול להיות שיש תשתיות משני צידיו או מתחתיו בכל נקודה אחרת ובעצם זה אפילו לא מאפשר לי. יכול להיות שהיה שם עץ, 80 שנה, 120 שנה, אבל המדרכה היא 1.2 מטר. אני לא יכול עוד פעם לשתול. אני נמצא בהרבה מאוד שיקולים שמשתנים, תקנים מתאימים ומשתנים שלא תמיד מאפשרים. זה אני אומר, התשובה היא כוללת, היא לא נקודתית לפנקס או לוויצמן או לכל מקום אחר. בכל מקום אנחנו משתדלים, אנחנו סוגרים בשלב המידי כדי שלא תהיה סכנה בטיחותית במקומות הומי אדם ואחרי זה פותחים בהתאם.

**פרופ' נח עפרון:** אני רק רוצה לציין שאנחנו, כן, אנחנו כבר עברנו יותר מחצי מהזמן ועברנו על פחות מרבע מהשאלות. התקווה שלי היא שחוקי הפיזיקה יפסיקו לפעול ואיכשהו זה יסתדר, אבל יכול להיות שזה לא יקרה ואני רק רציתי לשים את זה על השולחן.

**דוברת:** נשמח למפגש נוסף.

**מירה רדזינר:** השאלה של יעל

#### יעל שואלת

למה שותלים עצי פרי זכרים שלא מניבים פרי? מדוע לא לשתול עצי פרי עם פירות טעימים כמו תותי עץ, שסק, לימון או קלמנטינה? ואדל שואלת, אם עצי המייפל למיניהם מתאימים לאקלים בתל אביב, היא מציעה לשקול בחיוב לנטוע אותם. צל בקיץ ויפוי אין קץ בסתיו.

**טל נדב:** התשובה היא שכן נוטעים עצי פרי מניבים בעיר. אני אחלק את התשובה לשני חלקים, במרחב הפרטי בעיר, העירייה מקדמת פרויקט שהוא חלוצי, וכיום גם עיריות אחרות משכפלים אותם ומקדמים את זה גם אצלם. בפרויקט של הנטיעות

בחצרות, שרק במסגרת הזו נטענו כבר קרוב ל-7,000 עצי פרי. המון המון, ממש פריסה רחבה בהרבה שכוונות בעיר. העצים חלקם ארץ ישראלים, חלקם מותאמים לאקלים המקומי גם אם הם לא מקומיים. גם העצים שצוינו פה תות, בדיוק אלה, תות, שסק, תאנה ועוד. אז זה במרחב הפרטי, כבר אמרנו קרוב ל-7,000 עצים והפרויקט הזה ממשיך כבר ארבע שנים ועוד ימשיך. מעבר לזה, גם במרחב הציבורי, שוב, לא כל עץ מתאים לכל מקום, כמו שכבר הציגו פה, אתם יכולים להרחיב על זה עוד, אבל יש מגמה ממש של הרחבת הנושא של בוסתנים. בעיר יש המון בוסתנים בפריסה רחבה בעיר, אנחנו ממשיכים להקים ביוזמת תושבים. תושבים מאתרים מקומות שהם מעוניינים לטעת בהם, הם מציעים רעיונות, מגיעים אלינו עם רעיונות, אנחנו עושים חלק מהנטיעה בשיתוף תושבים. יש קורסים שאחר כך המטרה שלהם היא להמשיך את הפעילות של הקהילה סביב הבוסתנים האלה של עצי הפרי. רק בחודש האחרון נטענו שלושה בוסתנים חדשים, האחרון היה בנחלת יצחק, חלק מהנוכחים פה גם היו. אז זהו, זה ממש משהו שקורה ברחבי העיר.

### מירה רדזינר: ועצי מייפל?

**אילן נזריאן:** יש מספר מקומות מעטים שכן יש עצי אדר בעיר, הם לא מתאימים, הם צרכני מים גבוהים. הם עצים שבית השורשים שלהם וצוואר השורש שלהם מאוד מאוד רחב, המדרכות שלנו פחות מתאימות לזה והבעיה הנוספת זה שיש מזיק חדש שקוראים לו אמברוזיה. שזו חיפושית שאין לה אויב טבעי. אנחנו מנסים, אני עכשיו בשלוש שנים של ניסויים כדי לאשר פרוטוקול טיפול כנגד המזיק הזה, כי במודיעין היה להם גינה, 300 עצים נפגעו. מתוך ה-300, סדר גודל של 10% מתו להם, הצלחנו להציל להם שם את כל שאר העצים. וזה למרות שהיה מגוון גם של אלונים וגם של עצי אדר. אז כאילו, בתוך אותה רשימה שמיכל דיברה, אנחנו מתייחסים לדברים האלה. לדוגמה גם תאנה, יש את ירקונית התאנה. היא פוגעת בעץ התאנה ומשמידה אותו צ'יק צ'ק. יש את חדקונית הדקל שפוגעת בדקלים, גם כן משהו שהבאתי מחו"ל, את האמצעים לטיפול כדי למנוע את זה, ולא לשפוך חומרים רעילים בכלל הסביבה האורבנית. יש צוות שמסתובב בכל העיר, מטפל בהזרקה לגזע בדקלים כדי לצמצם את הזיהום הסביבתי. הטיפול הוא בגזע, הוא בעצם עובר בתוך העץ ומאפשר שמירה גם על הגזע וגם על הלולב של העץ מחדקונית הדקל. העירייה מאוד מנסה כן למצוא את האיזונים. אך לשתול עצי פרי במדרכה ושהפירות יפלו על המדרכה וילכלכו וחלילה אנשים ויחליקו, זה קצת בעייתי ולכן יש את הבוסתנים.

### מירה רדזינר: אופיר כהן שואל

## אופיר כהן שואל

**בזמנו החל סקר עצים עירוני מסודר והופסק מסיבה לא ידועה, האם יש בכוונת עיריית תל אביב לבצע סקר כזה שיהווה מרכז ידע פתוח לציבור וישמש ככלי מקצועי לניטור בקרה, תכנון ושליטה? האם קיים מאגר כלשהו באגף שפ"ע של רישום עצים חדשים שנטעו במסגרת תוכנית נטיעות העשור והאם הוא נגיש לציבור?**

**פלג בר-און:** טוב אז אני אגיד שאילן פה לפני שאני הגעתי לעירייה ב-2017 אם אני לא טועה, התחיל לעשות סקר מלאי.

### אילן נזריאן: 2016-2017.

**פלג בר-און:** 17'-16'. סקר מלאי, שממפה כמה עצים יש בעיר ואיזה עצים. הסקר עצמו כבר לא עדכני. עצים נכרתו, עצים ניטעו. אבל יש לנו את המאגרים האלו, מאגר המידע הזה הוא למעשה פנימי אצלנו, ואנחנו נעזרים בו המון לנושא של התחזוקה של העצים הבוגרים, זה סקר של עצים בוגרים. ואני יכול להגיד לכם שהיום אנחנו מבצעים לא מעט דיונים במסגרת פרויקט היער העירוני, שאנחנו אנשי המקצוע ממליצים לבצע סקר עצים עירוני כולל, עם כל הפרמטרים הרלוונטיים. סקר דיגיטלי שהוא גם ב-GIS העירוני. שוב, זה תהליך, זה לא דבר שהוא פשוט, יש לזה גם השלכות משפטיות, לכן אנחנו צריכים לנהל את זה כמו שצריך. לגבי המאגר, כמובן יש מאגר של הנטיעות של העצים החדשים, מאגר פנימי שלנו, מיכל את רוצה להתייחס לזה?

### אילן נזריאן: של הנטיעות?

**מיכל נהרי:** יש לנו איסוף של נתונים שאנחנו עושים מכל הנטיעות שנעשות בעיר, גם פרויקטים שלנו, גם פרויקטים של הרכבת הקלה, גם נטיעות שנעשות בגני יהושוע, גם נטיעות שנעשות במוסדות חינוך כמו האוניברסיטה למשל, מוסדות חינוך עירוניים בוודאי. זאת אומרת, אנחנו אוספים את הנתונים מכל מי שרק אפשר. יש לנו במדור עצים, יש רשימה של כל מיני גופים שהם חוץ עירוניים שעשויים לנטוע עצים, אנחנו פונים אליהם, אנחנו יחד עם, פונים למחלקת פרויקטים, אני יושבת עם כל אחד מרכזי הפרויקטים, עוברת אתו על הפרויקטים שלו כדי לאסוף את המידע, שיהיה לנו מידע על כל העצים שנטעו ביום.

**דוברת:** איזו אוניברסיטה? תל אביב? העצים הם של העירייה?

**אופיר כהן, פעיל סביבה:** שאלת המשך, אני מסתובב בעיר, אופיר כהן. אני מסתובב בעיר ואני רואה מספרים עם אטיקטים על העצים, אני לא יודע מה זה. שאלתי כמה אנשים.

**אילן נזריאן:** יש כמה.

**אופיר כהן, פעיל סביבה:** הבנתי שיש סקרים, סקר ערכיות עצים של כל מיני קבלנים, אבל יש את זה גם במרחב הציבורי.  
**אילן נזריאן:** יש כמה סוגים.

**פלג בר-און:** תשמע אופיר, יש סקרי עצים בעיר, מהמון סוגים. יש חובה כחלק מחוק התכנון והבנייה וחוק פקודת היערות, לבצע סקר עצים במקרה שיש מעל חמישה עצים בוגרים בשטח בנייה פרטי. מעבר לזה, אנחנו גם מחייבים אותם שמהקו הכחול, זאת אומרת קו המגרש 4 מטר, ייכללו בסקר העצים גם עצים ציבוריים. זאת אומרת שלקבלן פרטי שעכשיו מבצע פרויקט בנייה בעיר, יש לו אחריות גם על העצים הציבוריים, שוב, בגבול של 4 מטר מהשטח הפרטי שלו. לכן אתה רואה את המספור הזה גם על עצים ציבוריים וגם על עצים פרטיים. מעבר לזה, כחלק מתוכנית כוללת, אסטרטגית תכנונית, משרד אדריכל העיר הגדיר לבצע סקר ערכיות עצים. זאת אומרת שאנחנו מגיעים להתחדשות עירונית, יש אזורים שאנחנו מבצעים סקר ספציפי לסמן מקפצים בערכיות הכי גבוהה, בתוכניות של התחדשות עירונית גדולה, בקנה מידה גדול. אז גם שם אתה רואה את הדברים האלה ובכל פרויקט של תשתית, גם נת"ע דרך אגב, חייבים למספר ולעשות סקר לעצים שלהם. לכן יש המון סקרי עצים בעיר. יש לפעמים סקרי עצים כפולים ומשולשים שאין איזשהו סנכרון ביניהם. יש אותו עץ, יש לו איזה שלושה, ארבעה, חמישה מספרים לפעמים, אבל אין איזשהו מאגד אחד שמאגד את כל סקרי העצים האלה.

**אופיר כהן, פעיל סביבה:** אולי הגיע הזמן שכן יהיה.

**פלג בר-און:** נכון, אז זאת ההמלצה שלנו כלפי מנהל התפעול שיהיה סקר עצים עירוני ב-GIS שלכל עץ יהיה תעודת זהות, זה תהליך, זה לא דבר פשוט וזה עלויות גבוהות.

**דוברת:** עשרות שנים כבר והמון עצים נופלים בן הכיסאות.....

**אילן נזריאן:** יש, יש, יש גם סקר של עצים שהוא עם תגים מפלסטיק קשית, הם נמצאים ב-3 מטר גובה. זה סקר שבוצע לכל עצי הדקלים בעיר.

**אופיר כהן, פעיל סביבה:** השחור לבן הזה?

**אילן נזריאן:** או שחור או לבן. מספר, רשום עליו עיריית תל אביב יפו. עם הלוגו של עיריית תל אביב יפו.

**אופיר כהן, פעיל סביבה:** יש גם איזשהו QR אני חושב.

**אילן נזריאן:** לחלק יש גם QR, נכון. זה תלוי במספר, בגני יהושוע זה עם QR.

**אופיר כהן, פעיל סביבה:** מה זה אומר על העץ?

**אילן נזריאן:** לא, בגני יהושוע זה עם גני יהושוע.

**אופיר כהן, פעיל סביבה:** מה זה אומר על העץ?

**אילן נזריאן:** זה אומר שיש לו תעודת זהות והוא מתועד. שווה לתגים שבזמנו עדכנתי בכל העצים שזה אומר דקלים ואקליפטוסים, ואתה יכול לראות את זה גם בגני יהושוע בחלק של כל הטיילת של בבלי.

**אופיר כהן, פעיל סביבה:** יש גם, אני מיפו אז יש ביפו את ה-.

**אילן נזריאן:** עכשיו, יש את זה גם בעצי מופת. אז אלה תגים שהם תגים קשיחים, מאריכי חיים, שתלויים על מסמר אחד בגובה מאוד גבוה שיהיה מינימום וונדליזם. להגיד לך שאין וונדליזם? יש וונדליזם, גם את זה אנשים לוקחים לא יודע למה, אנשים מורידים אותם למרות שזה בגובה, מטפסים, מגיעים ומורידים. וזה בכוונה נתלה ב-3-2.5 מטר, שזה לא יהיה נגיש ליד אדם. אז כל התגי פלסטיק הזמניים שרואים, הם זמניים והם קשורים לכל מיני סקרים כמו שהוא הגדיר אותם. התגים הקבועים, יש שניים, שזה אחד שהם חדשים יותר, שהם מנייר ויש עליהם את ה-, לוגו של עיריית תל אביב וזה אותו סקר שהוא אמר של האומדן הסביבתי ויש את התיוג של העצים שעשינו, שהוא במתקנים עירוניים או באקליפטוסים ודקלים. למה? כי זה, הדקלים זה היה עם חדקונית הדקל כדי שיהיה לנו מעקב על הדקלים ועל הטיפול בהם. האקליפטוסים כאחד מהעצים המסוכנים, מבחינת נפילת עצים שיהיה לנו מעקב עליהם ותיעוד שלהם. מבחינת הטיפול, מבחינת כל מה שקורה, שאם יש תלונה נוכל להגיע ספציפית לעץ המדויק.

**טדי:** שמי טדי. אני רציתי להדגיש משהו אצלי. אני גר באזור פנקס, כיכר המדינה. והמון שתילים נזרקים גם מטעם עיריית תל אביב וגם מהשכנים שיש להם מעמד כלכלי גבוה. אני נוהג לאסוף את כל השתילים, יש גינה שנקראת גינת האהבה ממש ליד ונשתלו שם לא מעט מהזרקות, רק להדגיש את זה.

**מיכל נהרי:** אני לא, לא כל כך הבנתי מה זה השתילים שנזרקים, כי אנחנו לא זורקים שתילים.

**טדי:** גם עיריית תל אביב וגם השכנים, פשוט מחליפים שתילים.

**מיכל נהרי:** אתה מתכוון לשתילים עונתיים? לפורחים?

**טדי:** לא, זה לא חייב להיות עונתי. זה יכול להיות שתילים גם לא רק עונתיים.

**מיכל נהרי:** באופן כללי, אין לנו מדיניות של החלפת שתילים, אין כזה דבר.

**מירה רדזינר:** טדי, זאת שאלה שלא נשאלה במסגרת השאלות שתושבים העבירו, זאת שאלה חדשה. אני אעביר ביניכם את כתובת המייל שלנו ותוכלו, תוכל לשאול את זה בהמשך, בסדר? אנחנו נתקדם.

### צור גנוסר מציע יער עירוני רב-שכבתי

היער משופעת בשטחים ירוקים שאינם פארקים, שטחי שוליים ברחבי העיר, כמו איי תנועה רחבים, שטחי חיץ בין כבישים לשכונות, מדרונות לא מנוצלים, מטופלים כיום במודל גינון סטנדרטי ויוצרים מדבר אקולוגי, היעדר שיחים ובתי גידול לחיות בר ותחזוקה יקרה ומתמשכת, גיזום, ריסוס וניכוש תכופים. החזון הוא מעבר מניהול גינוני ליצירת חורש ים תיכוני רב, רב שכבתי המשלב: תת יער ושיחייה מקומית, הפחתת תחזוקה אינטנסיבית, מערכת אקולוגית עצמאית ובריאה. וצור ממשיך ואומר, מציע איך לעשות את זה, שתילת שיחים ומטפסים מקומיים בין העצים הקיימים, הפסקת ריסוס וכיסוח לטובת חיפוי קרקע טבעי, שימוש בצומח ארץ ישראלי, עמיד ליובש. התועלת לעיר, חיזוק המגוון הביולוגי ויצירת אבני מדרך לטבע העירוני, חסכון משמעותי במים ובתחזוקה, קירור סביבתי ובלמימת רעש טובים יותר מעצים בודדים. לסיום, המלצה, ממליץ לפיילוט, לאתר שטח פתוח אחד, למשל המעגל הכלוא, ממזרח למחלף רוקח או ממערב למחלף ההלכה ולבצע בו מיפוי העצים הקיימים, שתילה צפופה של שיחי בר ביניהם, הצבת שילוט הסברה לציבור: כאן משקמים חורש טבעי. קיימים מחקרים תומכים ודוגמאות מהעולם, אני אשמח לסייע.

**מיכל נהרי:** ההצעה הזאת זה דבר שאנחנו בהחלט מברכים עליו, זה גם משהו שאנחנו עושים, אפשר לראות את זה די הרבה באתרי טבע בעיר. יש בסקר הטבע האחרון שנעשה, שאני מקווה שהוא יתפרסם בקרוב, יש לנו 200 מקומות שהוגדרו כאתרי טבע. האגף לשיפור פני העיר מטפל בעשרות אתרי טבע במקומות האלה, למשל, אם ניקח את בית יד לבנים ברחוב פנקס, נראה את הדוגמה להצעה הזאת, את היער הרב שכבתי, עצים, שיחים וגם את הבני שיחים. כשאנחנו עושים את הנטיעות שלנו בעיקר באתרי טבע, אנחנו רוצים מגוון, מגוון של צומח מקומי ארץ ישראלי, אבל לא מכל המקומות בארץ ישראל, אלא רק לפי ההנחיות של האקולוג שאנחנו עובדים אתו, רק מה שמתאים למערכת האקולוגית של האזור שלנו. אנחנו כל שנה בסתיו עושים פרויקט של זריעת זרעי בר, ברחבי אתרי טבע. זו פעילות שאנחנו עושים עם הרשות לאיכות הסביבה. עושים הרבה מאוד אירועים של זריעת צמחי בר ושתילה של פקעות מהבר. לגבי, האזור המוזכר כאן באופן ספציפי באזור ההלכה, אז המקומות האלה הם בתחום האחריות של נתיבי איילון. אבל באופן כללי בעיר אינטנסיבית כמו תל אביב, יוצרים מערכת של איזונים. זאת אומרת, מה שמתאים לשטח אקסטנסיבי, פחות מתאים לשטח אינטנסיבי. זאת אומרת, למשל, איי תנועה, זה מקום שצריך להיות פתוח, שיש בו שיקולים של שדה ראייה. יש לנו מגוון של שיקולים שחייבים לקחת בחשבון. כלומר, אנחנו צריכים לחשוב על תשתיות תת קרקעיות, אנחנו צריכים לחשוב על מקומות פתוחים ותחושת ביטחון. לפעמים כשיש בגן, בגן ציבורי סבך של עצים או של שיחים ומקומות מסתור, זה מקום שאנשים לא מרגישים שהוא בטוח מספיק. יש עכשיו את נושא התנים. היה לפני שבועיים כנס בנושא תנים, כי צריך לדעת איך להתמודד עם זה. הם מגיעים ממסדרון אקולוגי של הירקון ומגיעים לכל רחבי העיר. ולמה אני מזכירה אותם? כי הם מסתתרים מתחת לשיחים, במהלך היום, לפעמים גם בבתי פרטיים, אף אחד לא רוצה תנים ליד הבית. כי זו אולי ברוב המקרים לא חיה שתוקפת, אבל היום אנחנו כבר חוששים מזה שתן, אם נלך עם שקית של אוכל, יבוא ויחטוף את השקית וגם קרו עוד כל מיני דברים. אז יש לנו שורה של שיקולים. אבל בשטחים, בשטחים פתוחים דרך אגב, בשלב ראשון אנחנו צריכים לעשות מערכת השקיה, בעיקר לשכבות האלה שמדברים עליהן. אם צריך לעשות מערכת השקיה, אז צריך להזמין חיבור מים, אולי צריך לעשות חצייה של כבישים, יש המון המון דברים שצריך להתחשב בהם. אבל הרעיון הוא רעיון טוב ואם מישהו רוצה לראות איך זה באמת נראה, אז אפשר לראות את זה בבית יד לבנים רואים את זה באמת מאוד יפה.

**דוברת:** מה עם שילוט והסברה?

**מיכל נהרי:** שילוט והסברה באתרי טבע יש לנו באופן קבוע כמעט בכל אתרי הטבע, אנחנו משתדלים גם לתת שלט כללי שמדבר על מהו האתר עם הצומח, שיש לנו באתר ומכיוון שאני לא רוצה.-

**דוברת:** אני מכירה אחד. את תכירי עוד אחד?

**מיכל נהרי:** רק שנייה, אני לא רוצה הרבה מאוד שלטים באתרי טבע, אז השלט, אנחנו משתדלים שהוא יהיה דו צדדי. אם את מכירה אחד, אז אני אזמין אותך לכל אתרי הטבע שלנו, נחל פרדסים, בריכת החורף דרזנר, בריכת החורף פרסי, בית יד לבנים שהזכרתי, רפידיים. בכל המקומות האלה, בכל אתרי הטבע הבולטים, יש לנו שילוט של אתרי טבע.

**מירה רדזינר:** אנחנו ממשיכים. ענת צור פה? לא

### ענת צור שואלת

ברחוב מטמון כהן שנמצא ליד כיכר המדינה ברובע 4, שהיה פעם רחוב קטן, שקט וירוק, מתוך 9 בניינים, 5 עברו תמ"א, פיננו בינוי ועוד אחד בדרך. מתוך כל הפרויקטים, למעט אחד לא שומר אף עץ, למרות שסומנו עצים לשימור על ידי העירייה, כנ"ל ברחוב שרת השכן. החודש עץ ותיק שמסומן כעץ לשימור, כעץ לשימור, נכרת באגרסיביות. העץ עומד בפינה של המגרש ואפשר בהחלט לבנות מבלי לפגוע בו. נראה שהקבלנים מעדיפים לשלם קנס, ולא להתעסק עם העצים, ונשאלת השאלה למה העירייה מקבלת את זה? לעצים הוותיקים ערך רב, הרבה יותר מכמה אלפי שקלים לקופת העירייה. במקום להוציא כספים על נטיעות עצים חדשים, העירייה צריכה להקפיד יותר על שימור הקיימים לטובת איכות החיים בעיר, נושא כאוב ובווער.

**דוברת:** אצלנו קרה אותו דבר ברחוב קהילת בודפשט. עץ אורך בן 80 שנה.

**פלאג בר-און:** מוכר, והם עכשיו בהפסקת עבודה.

**דוברת:** אה, זה לא עוזר לעץ.

**פלאג בר-און:** לעץ זה כבר לא עוזר. לא.

**דוברת:** אותו הדבר היה ב...דיזינגוף. שום הפסקת עבודה.

**פלאג בר-און:** ענת פה? לא פה. טוב, תנו לי להסביר בכללי ואז אם צריך ניכנס פרטני. לגבי אישור של כריתה של עצים לטובת בנייה או התחדשות עירונית במסגרת תמ"א ופרויקטים כאלו, זה נעשה לרוב, במסגרת מכון רישוי ובמסגרת הוועדה המקומית. מה זה אומר? שהתוכניות מוגשות למכון הרישוי לבדיקה שלהם, בדיקה מרחבית, יוצאות המלצות, יוצא התיקון אם צריך של הסקר עצים, של הסטטוסים, כל הדברים האלה ולאחר מכן זה מגיע לוועדה המקומית לתכנון ובנייה. הוועדה המקומית היא זו שקובעת האם סקר העצים מאושר או אם צריך לעשות שינויים כאלה ואחרים בהתאם להתנגדויות גם של הציבור. אני כשזה מגיע אליי לשלב של פקיד יערות עירוני, זה שלב של בקשת כריתה, שאותה בקשת כריתה מותנית בהיתר בנייה. זאת אומרת, בדרך כלל כשזה מגיע כבר אליי זה שלב מאוחר מדי, זאת אומרת שהם עברו ועדה מקומית, יש היתר בנייה, יש תוכנית מאושרת. הרבה שינויים אנחנו לא יכולים לעשות למרות שיש מצבים ספציפיים, שבמידה ואני מזהה שיש עצים שהם ראויים להעתקה, אנחנו משנים אותם מסטטוס כריתה לסטטוס העתקה, למרות שאושר שוב בוועדה המקומית, משנים אותם מסטטוס כריתה להעתקה. להגיד לכם שזה הרבה מקרים? לצערי לא. אין לי סמכות לשנות תוכניות ברגע שהן אושרו בוועדה המקומית ויש היתר בנייה, זה מעמד של חוק. אני כן יכול להגיד לכם, שבמידה וסומנו עצים לשימור בהיתר בנייה, זה אומר שגם העץ אמור להופיע בסוף הטופס גמר, כעץ חי קיים שנשמר. במידה והסטטוס הזה השתנה במהלך הדרך, לא משנה מה הסיבה, זאת אומרת שזו הפרה של היתר בנייה. ברגע שיש הפרה של היתר בנייה, אנחנו מקבלים דיווח או מתושבים או מפיקוח על הבנייה או ממדור עצים. אנחנו מגיעים לשטח, יוצא דו"ח בקרה עם המלצה שלנו בהתאם כמובן למצב העצים. אם ניתן לשקם את המצב של העץ אנחנו מגדירים שיגיע במייד אגרונום מלווה של הפרויקט להנחיות מידיות לשיקום העץ, ושהעץ ישמר ויחזור למה שנקרא לסטטוס המקורי שלו לשימור. במידה והעץ נפגע במצב בלתי הפיך כמו שקרה לדוגמה בקהילת ורשה, לצערנו, העץ שם, נחתכו לו שורשי עיגון והוא עמד לקרוס למעשה על המרחב הציבורי. בוצעה שם בדיקת משיכה ואני הוצאתי רישיון כריתה מידי, מחשש שהוא יקרוס חס וחלילה על הציבור. במצב כזה, יוצאת המלצה מאיתנו לצו הפסקת עבודה. עכשיו אתן דוגמה, בכל שבוע לפחות, אנחנו מקבלים דיווח כזה ויוצאת המלצה מאיתנו לצו הפסקת עבודה, אני אתן דוגמה של הסבוראים, ששם היה צו הפסקת עבודה של למעלה משלושה חודשים, שנפגעו שם עצי אקליפטוס מאוד ותיקים. עכשיו אתם שואלים מה זה עוזר לעץ? לעץ אומנם זה לא עוזר כי הוא כבר לצערנו נכרת או נפגע, מה שזה עוזר זה בהרתעה מול קבלנים עבריינים, שפוגעים בעצים לשימור בעיר, זה דבר אחד. דבר שני, אנחנו דורשים מהם נטיעה חלופית ואת הערך החלופי של פי שלוש משווי של העץ. אוקיי, אז אם לדוגמה עץ שווה

50,000 ש"ח, הוא יצטרך, אותו קבלן, לנטוע ברחבי העיר, לא רק בשטח הפרטי, ברחבי העיר, עצים בשווי של 150,000 ש"ח. זה מה שהחוק מאפשר לי, חוק פקודת היערות מאפשר לי, בתור פקיד יערות עירוני, לדרוש מאותו היזם על ההפרה הזאת.

**אופיר כהן, פעיל סביבה:** בואו נדבר על השנייה.

**דוברת:** וזה גם שינוי במדיניות. אתה עוקף את זה? באמת שתלו? אחד בעיר. איפה שתלו אקליפטוס בתל אביב?

**פלג בר-און:** רגע חברים, שלב, אחד, אחד. כן אופיר.

**אופיר כהן:** רציתי לשאול בדיוק על זה המיגון של העצים לשימור מה שנקרא, כל קבלן מחליט איזה מיגון הוא עושה לו. למה אין מיגון סטנדרטי? אני ראיתי בבית כנסת הגדול סתם דיקטים כאלה וממש זה היה ביזיון ש... ויש מקומות שבאמת עושים, אתה יודע מפת גלי, האם אפשר לקבוע מיגון סטנדרטי לעצים? כדי ללוות את המיגון הזה.

**פלג בר-און:** מי שקובע את המיגון לעצים ונוהל עבודה בקרבת עצים זה משרד החקלאות. אנחנו, היום עובדים לפי הנוהל שלהם. כן אגיד שאנחנו עושים עדכונים ואנחנו עובדים על פרט סטנדרטי שיש של עיריית תל אביב, זה שוב זה נושאים מורכבים, תכנוניים, הנדסיים, עיצוביים, משפטיים שצריך לתת מענה לכל אחד מהם. אתה צודק במקרה של בית הכנסת הגדול, קיבלנו שני דיווחים מכס, איך שקיבלנו את הדיווח הראשון, בדקנו, העצים עדיין היו חיים, שלחנו הנחיות לשיקום של העצים והגיע האגרונום המלווה. לצערנו הגיע הגוזם ומה שנקרא גרדם את העצים. לאחר מכן, ממש היום אם אני לא טועה, יצאה המלצה מאיתנו לצו הפסקת עבודה. למרות שזה פרויקט ציבורי.

**דוברת:** כמה מההמלצות האלה, קורות בפועל...?

**אסנת בנימין:** הוועדה קובעת מעט מאוד עצים לשימור.

**פלג בר-און:** הוועדה המקומית?

**אסנת בנימין:** כן. השאלה שלי, מי יושב בוועדה? האם יש נציג של העצים בוועדה? מישהו שישמור על העצים?

**דוברת:** האם אפשר להחמיר את העניין?

**אלון מטוס:** אני לא יכול לדבר בשם הוועדה, ואף אחד מפה, היו פה חברי ועדה אבל הם לא נמצאים פה כרגע. הסיפור שעולה כאן, בשאלה הספציפית הקודמת, אבל אני רואה שאתם רוצים לעבור הלאה. אני חושב שהתשובה שלי תוביל אותנו גם למענה לשאלה הבאה. תראה, נשאלה השאלה על רובע 4 וחשוב להבין, שיש מצבים שונים של תכנון בעיר, במקרה הזה ברובע 4, יש תוכנית רובעית שהיא בעצם מאפשרת.

**מיכל נהרי:** תגיד מה זה רובע 4.

**אלון מטוס:** רובע 4 זה מקטע העיר שנמצא מאבן גבירול, במרכז העיר, מאבן גבירול מזרחה מנחל הירקון ועד שאול המלך בערך מדרום. מקטע מהרובעים ההיסטוריים, אבל לא מהותיים ביותר של העיר. ויש שם תכנית כמו לפעמים במרקמים בשכונות כאלה, תכנית שהיא תכנית התחדשות, שהיא אומרת קווי בניין, שניתן בעצם לפתח בתוכם את המגרש וגבהים. ואז ההליך כמו שתיאר פלג, הוא נעשה ברמת המגרש, בשלב היתר בניה, הליך העצים ומול מכוון הרישוי. חשוב להגיד שזה לא המקרה בכל מקומות התכנון בעיר. כלומר, בכל התוכניות פינוי בינוי, וכאן אני מגיע בעצם לשאלה הבאה אולי, בכל תוכניות פינוי שם הדברים נבחנים, לא רק בשלב היתר ברמת הבניין, אלא בשלב תכנון מוקדם, כי תוכניות פינוי בינוי הן יותר ממוקדות. כל תוכנית שלנו שהיא יותר ממוקדת, שם כבר היום, ואני כבר עונה לשאלה הבאה, כבר היום משולב בשלב התשקיף, יש כזה מסמך שמכילים בשלב מקדים לתכנון, שסוקר כל מיני דברים שחשובים מאוד להליך התכנון. אז כבר בשלב התשקיף, נשלח לשטח ומחויב היום, בעצם באיזושהי סקירה. אגב, לפעמים אנחנו עושים את זה בעצמנו. הרשות מכינה בעצמה תשקיפים מראש, ובעצם כבר שם יש איזושהי התייחסות לנושא העצים בעלי החשיבות בתחום התכנון, והדבר הזה מקבל ביטוי בתכנון כבר בשלבים שבהם צריך לקבוע את הבינוי. כהכנה קצת למפגש הזה, חיפשתי ויש לי דוגמאות, כבר היום התכנון נעשה כבר לפי אמות המידה האלה. אז לפעמים בלה גוארדיה, מצליחים להסיט את קו הבניין הקדמי דווקא לאחור. אני נותן דוגמאות בהקשר של השאלה הבאה, נמצא פה **אד' אלעד כהנים?** לא נמצא פה. אלעד שאל שאלות לגבי פרויקטים של פינוי בינוי ביד אליהו, וגם ספציפית נראה לי על לה גוארדיה, או שהיה מישהו אחר ששאל על לה גוארדיה. ובאמת לאורך לה גוארדיה יש ריכוז של עצים שהתוכניות כפי שהן נערכות היום כן מצליחות לתת מענה לעצים שמסומנים מראש, או למקבצי עצים, כבעלי ערכיות. אז זה חשוב לי לומר, כי השאלה הקודמת שאלה על מרחב ספציפי. **אד' אלעד כהנים** גם שאל, **מדוע לא מגדילים זכויות בנייה, בתמורה לתכנון מוטה עצים?** ואני חייב לומר, על זה הלכתי והתייעצתי ספציפית עם מנהל התכנון וצוות התכנון, למרות שידעתי את התשובה. בעצם הם, תראו יש התמודדות מאוד גדולה עם נפחי בנייה בתוכניות פינוי בינוי, אתם יודעים שהרבה מאוד עקרונות תכנון מנחים תכנון והכוונה היא בדרך כלל

לייצר בינוי מרקמי יחסית נמוך, להמעיט בבנייה גבוהה לגובה, אני מדבר עכשיו על השכונות. יש כל מיני עקרונות תכנון ובינוי, שהוועדה גם כן המקומית עוסקת בשאלות האלה של כמה מוסיפים שטחים לדירות שבעצם מוחזרות לבעלים פרטיים. זכויות הבנייה זה נושא שבתוכניות מהסוג הזה, צריך לשמור אותם עד כמה שניתן מצומצם. ולכן, מתן המענה לעצים ניתן באופן שבו תיארתי. חוץ מזה, אני מזכיר מה שתיארתי מקודם, בכל תוכנית כזאת, 15% מהקרקע, יותר פנויה מבנייה לטובת הדברים האלה ולפעמים אנחנו מצליחים שהתכנון כבר יציב את אותה קרקע, באותם מקרים שבהם יש עץ או מקבץ עצים שחשוב לשמר, ועוד פעם, יש דוגמאות מהתכנון החם בתנור, שבאמת מציגות כל מיני מצבים כאלה.

**סטלה רות אבידן:** לצערי, אני פעילה בלה גוארדיה על מתחמים של ענקיים וזה לא מתבצע בפועל. מה שאתה אומר זה רחוק מאוד.

**דוברת:** זה גם בשכונות.

**סטלה רות אבידן:** רחוק מאוד מאוד מאוד. אחד, זה בתלונה שהגשתי לפני הפגישה, שנעלמו עצים שבמסגרת ערר ניצחנו על מקבץ העצים האלו, ופתאום עכשיו באישור התוכנית לפני שבועיים נעלמו. התכנית של 15% מתחת לקרקע רק דרך ערר ניצחנו.

**אלון מטוס:** גבירתי, בגלל שאנחנו מצליחים דווקא, נראה לי, לתת מענה לתשובות. אני אמרתי, בשמחה, תכתבי לי בבקשה את המקרה. את תיארתי מקרה, ואגב, אם אנחנו מדברים פה על...-

**סטלה רות אבידן:** אני אמרתי כבר שני נושאים, לא משנה. באופן שיטתי לא מתקיים מה שאתה אומר, נקודה.

**אלון מטוס:** במקרה הספציפי שאת ציינת. אני יכול לציין מקרים נוספים, ואני יכול גם להגיד לך, שבאמת, בהם את יכולה לראות בתכנון המרתפים, איך ממש העיצוב של תכנית המרתף, מתייחסת לעצים. כלומר, מה שאני מניח שאולי את מתארת, זה מקרה שצריך לבדוק אותו.

**סטלה רות אבידן:** מקרה אחד, התייחסתם למקבץ עצים וזה, בלה גוארדיה 52, 54, משהו כזה. על כל השאר התעלמתם לגמרי, אני אומרת לך, כי אני מגישה עררים, אני יודעת את הסיפור. על כל לה גוארדיה.

**עמי סופר:** אני רוצה גם להעלות, להשחיל איזה שאלה קטנה.

**מירה רדזינר:** מה שמך? מי מדבר, מה שמך?

**עמי סופר:** אני, עמי סופר מנווה שרת.

**אלון מטוס:** ברשותכם, זה חשוב לי שהדברים לא יוצגו באופן הזה, אם אנחנו רוצים לעשות איזושהי תחרות, את תביאי פרויקט שבהם הדבר לא נעשה בצורה מיטבית ואני אציג לך דוגמה שבה כן הצלחנו לשמור על עצים, אז אפשר לנהל איזושהו מן שיח כזה, אם את רוצה, אם את מעוניינת. אני מספר על המאמצים שנעשים, וספציפית על המקרה שאת תיארתי, שבתב"ע נקבעו, הגברת תיארה, מקרה שבתב"ע נקבעו עצים לשימור, ואז בשלב תוכנית העיצוב, העצים לשימור שנקבעו בתב"ע לא מופיעים. שדבר כזה, א', צריך לבדוק, גם כנראה בזכות זה שהדבר נעשה במסגרת הליכי התכנון שלנו, הייתה ערנות מצד תושבים, בטח אם היה ערר בעניין, אז אנשים גם נוספים הסתכלו על הדבר. וביקשתי מכם שבמקרה הספציפי, תפני וננסה להבין איפה זה נפל בעקבות הייצוג.

**סטלה רות אבידן:** זה העברתי לך, אבל זה לא הדבר היחיד, זה לא הדבר היחיד בגלל זה אני אמרתי לך.

**עמי סופר:** אני אשמח להגיד איזו מילה. עמי סופר מנווה שרת. אצלנו בוצע, אני חושב הפרויקט פינוי בינוי הראשון המאסיבי בעיר. נעקרו בערך 120 עצים בפרויקט ונעשה ניסיון אחד של העתקת עץ שלא הצליח, ורוב התכנית היא נמצאת על גג של מרתפים. השאלה, במקומות שכבר נעשו התקלות האלה, האם אפשר לקבל עדיפות למקומות כאלה, להעמסה נוספת של עצים במרחב הציבורי לאורך מדרכות וכאלה, כדי לפצות על אותם עצים שהיו בני 80-60? כאילו זה אובדן שאי אפשר להחזיר אותו, גם אם שמים בעצמים הרבה עצים קטנים, הם לא יכולים להתפתח לרמה שהייתה.

**אלון מטוס:** אני מניח שיש פה עוד מעוניינים שיוכלו לענות על זה. א', עמי, אני מול השאלה שלך, השאלה שלך היא גם מורכבת, השאלה המקורית.

**עמי סופר:** אני לא ראיתי אותה.

**אלון מטוס:** אני לא יודע אם היא מופיעה פה, אבל באמת אני, באמת אתה מציף, סוגיה של פרויקט ותיק ופרויקט שבו עדיין לא שמרנו על אותה קרקע פנויה מבנייה לטובת אותם מצבים, גם של נטיעות חדשות וגם לשימור אולי של עצים קיימים. אז באמת קשה לי להתייחס ספציפית למקרה הזה, אני יודע שאולי פלג ירצה להתייחס אליו, אבל באמת כבר לא,

הסטנדרטים שלנו היום לא מאפשרים לדבר כזה לקרות. אני ציינתי את אותם סטנדרטים שהיום, קיימים אצלנו לטובת שטחים שמיועדים לנטיעות חדשות ושמירה על עצים קיימים, אותם 15%, והשילוב של סקר עצים. אתה שאלת גם לגבי יחס בין, בתוכניות כאלה בין עצים שנעקרים לבין עצים שמתווספים. אז רצייתי-.

**עמי סופר:** שלא יהיו בעציצים. שיהיו עם קרקע שמאפשרת להם להתפתח.

**אלון מטוס:** תראה אני לא יודע, זה לגבי עציצים אולי אחרים יוכלו להשיב. אני רוצה לשתף, שמעבר לסוגיית הכריתות שנעשית כפי שתיארנו, בנהלים שתוארו כאן, נושא תוספת העצים, גם הוא מעוגן אצלנו בנהלים. יש מסמך מדיניות שאושר בוועדה המקומית, מסמך תכנון והקמה שכולל פרק עצים, אני מזמין אתכם לקרוא אותו. שם מפורטות הנחיות שנכנסות לתוכניות, גם בשלב תב"ע, גם בשלב תוכנית ייצוג, הן נכנסות בפועל. ביניהן גם הגדרה של כמה עצים צריך לנטוע למטר רבוע בתוך מגרש. אני לא חושב שזה יהיה נכון לנסות ולייצר מאצינג. אתה שאלת האם יש איזושהי התייחסות, כי זה באמת שתי סוגיות שונות. הכריתות נבחנות, כפי שפלג תיאר וכפי שאני הוספתי, סוגיות שנבחנות על ידי פקיד היערות ועל ידי התכנון, בשלב מסוים, ונעשים מאמצים, לנסות ולשמר כמה שיותר עצים. בלי קשר, מוגדרים סטנדרטים מאוד גבוהים לתוספת של עצים, אין צורך, אני חושב, שזה יתגבר על זה, או להיפך. אני רק אגיד לגבי הערוגות והעציצים, אני בטוח שאילן ומיכל פה אולי ירצו לתרום יותר, זה דבר שהיום אנחנו חושבים שהוא לא אמור בטח להתקיים במסגרת תכנון מקורי. כלומר, אנחנו מכירים מקומות שבהם עצים נטעו בתוך ערוגות מוגבהות, זה דבר שאנחנו משתדלים שלא יקרה. אנחנו עסוקים, כולם פה, עסוקים הרבה מאוד ביצירת בתי גידול ראויים על הקרקע, ממפלס הקרקע. רעיון כזה בתור משהו שמנסה לפתור מצב קיים, אני חושב שהוא לגיטימי. אני לא יודע אם אנחנו מדברים פה על שטח פרטי או ציבורי, אז מי אחראי על דבר כזה.

**דוברת:** סליחה, אני לא שמעתי תשובה לגברת, היא שאלה מדוע אף אחד לא יושב בוועדה, של רישוי או של ועדה מקומית? לא שמעתי את התשובה לזה.

**דוברת:** מי יושב בתכנון?

**אלון מטוס:** לא שמעת, כי אין כאן נציג ועדה מקומית, אנחנו הצוות המקצועי של הוועדה המקומית והוועדה המקומית שואלת שאלות וגם לוועדת הרישוי, למכון הרישוי, יש להם יועץ מקצועי שהוא זה שמייעץ איזה עצים נדרשים לשימור, או מוצעים לשימור. חברי הוועדה מסתכלים על הדבר הזה, וזה חלק מהתוכנית שמאשרים. רשמתי לעצמי לבדוק, באיזה אופן הדבר הזה מוזכר, יש את ה-draft שבו, מציגים לוועדה המקומית את כל הנושאים, רשמתי לעצמי לבדוק האם צריך לשפר את האופן שבו הדברים גם מונגשים לחברי הוועדה, ואנחנו נעשה את זה, אבל הדברים מונחים בפניהם, כל היתר כזה שהם מאשרים אנחנו נקבל בכתב.

**דוברת:** שמעתי שלמרות הוועדה, כרתו עצים. אז משהו כאן לא הסתדר לי עם השאלה-.

**אלון מטוס:** אז א', ניתן פה מענה למקרים בהם עצים נכרתים, למרות שהם יועדו לשימור.

**דוברת:** מה שפלג אמר.

**אלון מטוס:** אם יש פה איזושהי טענה כלפי השלב שבו מגדירים, שהוועדה מגדירה עצים לשימור ושהוועדה לא מגדירה מספיק עצים לשימור, אז זה באמת צריך לבחון, נכון, קשה לי לענות על ה-.

**דוברת:** זה תלוי מאוד גדול בעירייה אם תעשו את זה.

**אלון מטוס:** לא, יש סיבות.

**דוברת:** פלג אמר את מה שאמר, הוא הציג, הציף את הבעיה.

**עמי סופר:** הוא הציף בעיות של עקירה ללא היתר.

**אלון מטוס:** כן, הוא לא הציף את הבעיות של שמירה על עצים במסגרת מגרש שעובר התחדשות בניין, יש לו זכויות בנייה שמאפשרות.

**דוברת:** בכל מקרה צריכה לשבת, מישהו מבינכם צריך לשבת בוועדה. שישגיח.

**עמי סופר:** הם יועצים, הם יועצים.

**אלון מטוס:** בוודאי. הוועדה מקבלת, הוועדה כשהיא דנה בכל תוכנית, גם אם היא תוכנית תב"ע כמו שהזכרנו פה, במסגרת פיננסי בינוי, אם היא תוכנית עיצוב, וגם בהיתרי בנייה שהוועדה מאשרת, היא מקבלת draft, תקציר של הדבר. היא מקבלת

את התוכנית, נפגשים חברי הוועדה, הם מעיינים בחומר ככל שמעיינים בו, וב-draft הזה, ובחומר הזה, אמור להיות מצוין מה המלצות הגורמים המקצועיים לעצים לשימור.

**דוברת:** אוקיי.

**דובר:** הגשנו ערר עם 430-.

**פלב בר-און:** כן, אבל. אני מכיר את הערר. קיבלתם תשובה מפקיד יערות ארצי. לצערנו זה כבר לא יושב בתחום סמכותנו.

**דובר:** העצים הוגדרו כבינוניים וכנטולי השפעה ציבורית, עצים שנראים בכל השכונה, בכל כוון. הם לא עצים חולים הם ירוקים....

**פלב בר-און:** אז למה זה לא הוצג לפקיד יערות ארצי? זה כבר לא בסמכותי לצערי.

**דובר:** הכול הוצג.

**אסנת בנימין:** תראה אתה ביקשת ממנו לעשות את הדיון בשטח.

**פלב בר-און:** נכון.

**אסנת בנימין:** 430 תושבים, בקשו ממנו, הגישו ערר, בקשו לעשות-.

**פלב בר-און:** אז יש לכם עוד דרגה, מעל פקיד יערות ארצי, יש בית משפט.

**דוברת:** אה, ומי יממן את זה?

**אסנת בנימין:** כן אנחנו כבר, אתה יודע-.

**דוברת:** מי אמור לממן את זה?

**פלב בר-און:** אני מכיר את המקרה. מקרה של תוכנית שאושרה בוועדה המקומית. עצים, הרבה עצים, עצים בערכיות גבוהה. אני קיבלתי עליה את בקשת הכריתה, עברתי עליה, ראיתי שהסקר עצים לא מעודכן, דרשתי עדכון של סקר העצים. הגיע אליי סקר עצים מעודכן, נאלצתי לאשר את הבקשת כריתה בהתאם לסקר עצים מעודכן.

**דובר:** מה האגרונום שלהם?

**פלב בר-און:** אגרונום מלווה. ואז התושבים הגישו ערר, הגיע לפקיד יערות ארצי, זה כבר לא בסמכותי. פקיד יערות ארצי, אני ביקשתי שיגיע לדיון בשטח לשמוע את טענות התושבים, וגם את העמדה המקצועית שלי. לצערי לא הגיע לשטח, קיבל החלטה שלצערו נראית שרירותית, אני לא יודע על סמך מה הוא קיבל את החלטה הזאת, אבל לצערי זה כבר לא בסמכות העירייה.

**אסנת בנימין:** הוא קיבל עכשיו החלטה חוזרת, אתה יודע?

**פלב בר-און:** זה לקראת, עכשיו יש להם היתר הבנייה.

**פרופ נח עפרון:** אני מציע להשאיר את המקרה הספציפי הזה ל-.

**סטלה רות אבידן:** אבל כל מקרה, נח, תקשיב רגע. אני גם נציגת הציבור של ארגוני סביבה. אוקיי? אז כשאני מדברת לא מדברת על תוכנית פלוני או תוכנית-.

**אלון מטוס:** את מבטלת את מה שאני אומר מתוקף דוגמה אחת, ואני חושב שזה חשוב כן ללכת לדוגמאות.

**סטלה רות אבידן:** לא, שנייה, תרשה לי לסיים. דנו בוועדה כמה ישיבות, עשינו סיורים, כולל סיור שאני ניהלתי בכל אזור של דרום תל אביב. יש הבדל בין ההוראות או איך קראת, הניהול שנתתם, שאתה אומר מובנים בתוך התוכניות לבין בפועל מה קורה. למשל תכנית אחרת בלה גוארדיה, לא על מה שדיברתי בהתחלה, 13 דונם. אני אומרת, אני שואלת, קיבלת פלב, כדי שתבוא לבדוק את הערכיות 13 דונם, הוועדה תיארה לפני כמה, 4 שנים אמר שזה, אה, צמחיה מאוד איכותית ב-2016, 17', סליחה. לא. אחרי ששלחתי כל מיני מכתבים שלא נעשה סקר עצים כמו שצריך, שרק על ידי היזם אינטרסנט אז הזמינו אותו, הסתובבנו בשטח עם היזם, השתמשנו עם מנהל התכנון, מלא עצים שהיו לכריתה הוא הציל, לפחות בינתיים, אוקיי? זאת אומרת שהנהלים שאתם כותבים לא מובנים בתכנון, אם 13 וחצי דונם לא, אם אני לא הייתי צועקת, הוא לא היה בא, זה תוכנית אחרת.

**אלון מטוס:** איזה שנה אנחנו מדברים?

**סטלה רות אבידן:** מדברים עכשיו, לפני, השנה שעברה, 2025.

**אלון מטוס:** סטלה, אם יש דברים שדורשים ריענון בנהלים, אם את מרגישה שיש מקומות ספציפיים שבהם הנהלים שתיארנו כאן לא פעלו, אני אשמח מאוד אם תפני אותי ספציפית למקרה.

**סטלה רות אבידן:** תעשה ישיבה עם האדון בבקשה, מצומצמת ונדבר ספציפית איך הנהלים לא-.

**אלון מטוס:** אבל אני אומר את זה לא כי אני אומר, לא יכול להיות שנהלים לא מתקיימים. אני אומר את זה תראי סטלה, אנחנו עושים מאמץ מאוד גדול, כפי שאנחנו מנסים לתאר פה, כדי לתאר את התכנון. אז אני אשמח להבין את המקומות שבהם, את מרגישה שהדברים לא מצליחים לקבל תשומת לב תכנונית.

**סטלה רות אבידן:** אנחנו נעשה פגישה מצומצמת עם פלג ונדבר.

**אסנת בנימין:** הנהלים מנותקים ממה שקורים בשטח. השלבים שזה עובר בין הרגע שיש עץ לרגע שאין עץ. הנהלים שלכם מקסימים.

**סטלה רות אבידן:** בדיוק.

**אסנת בנימין:** אין קשר. אין קשר למה שקורה עכשיו.

**דוברת:** אפשר להתקדם עם ה...?

**אלון מטוס:** מירה, אני רק מבקש לסכם, שבאמת מקרים ספציפיים שפונים פה אנחנו נשמח לבחון את זה בצורה יותר-.

**אסנת בנימין, אדריכלית, אילנאית ופעילת סביבה:** זה לא ספציפי אבל. אתה יודע מבחינתנו, אתה מדבר על מקרה ספציפי. זה מה שאנחנו מכירים.

**עמי סופר:** עכשיו, לא, בשרשרת התכנון יש בעיה, יש בעיה.

**אילן נזריאן:** אתם צודקים במה שהוא בא, הוא ביקש בעצם, שבואו נמקד את זה אחרי זה בישיבה אחרת שיהיה אפשר לקדם ולהבין איפה הכשלים שהוא יוכל לקדם אותם. אנחנו לא מכירים את כל הכשלים, העירייה יודעת שהיא לא מושלמת ושהיא מנסה להשתפר. אנחנו מאוד מאוד משתדלים להשתפר, יש עוד דרך ארוכה, לשמחתנו אנחנו לא נמצאים בתחתית של הערים בהחזקת עצים. אנחנו נמצאים במקום מאוד מאוד גבוה, אנחנו עושים הרבה מאוד דברים שהמדינה אמורה לעשות בתוך העירייה ומקדמים תהליכים שהמדינה לא מספיקה לעשות אותם. אז אני אומר, אז אני אומר כאילו, תבינו שאנחנו משתדלים, אנחנו לא חושבים שאנחנו מושלמים, אין לנו את התשובות להכול והפגישות האלה, זה בשביל שאנחנו נוכל ללמוד, לתקן, לשפר ולהתקדם. וזה כל מה שהוא אמר. וכשיש דברים ופנית אל פלג, הנה הוכחה, פלג יצא איתך לשטח וראה. אז נכון, שנייה, שנייה.

**סטלה רות אבידן:** אני חברה, חברת ועדה. אני יוצאת לשטח.

**אילן נזריאן:** שנייה, סטלה. אני אומר, ההצפה של הדברים, של תושבים, זו הדרך לעזור. אנחנו לא יכולים את הכול, אנחנו לא מגיעים לכל נקודה בכל רגע וכל שניה. אנחנו מאוד מנסים לשלוט במה שקורה בעיר, ופלג יודע כמה-.

**סטלה רות אבידן:** הוא מדהים. פלג, חמסה, הוא מדהים. אני לא רוצה לקלקל לך עכשיו...

**אילן נזריאן:** פלג יודע, פלג יודע כמה דברים אני שולח לו ביום יום על בעיות.

**פלג בר-און:** יש לנו לא מעט דברים שאתם שולחים אבל תודה על זה, תמשיכו לשלוח.

**אסנת בנימין, אדריכלית, אילנאית ופעילת סביבה:** דיברנו ספציפית על המגרשים בתכנון, זהו.

**אילן נזריאן:** אוקיי, ואת זה הוא אמר לטפל בזה.

**אסנת בנימין:** תודה.

**מירה רדזינר:** לשאלה הבאה

#### אמיר שואל

מה קורה אם יש עצים גבוהים שמסתירים את עמודי התאורה ברחוב? ולכן האור מהפנסים בלילה חלש מאוד.

**אילן נזריאן:** ריבוי עצים במרחב הפרטי. אני מענה על זה בקצרה. זה משהו שהוא דרך הפיקוח העירוני, שבא ונותן דרישה. אנחנו מנסים לשפר את הנושא, בזה שהפיקוח העירוני ייתן דרישה יותר טובה. היינו מאוד סלחנים ברמה, לפחות מדור עצים בכל הנושא הזה, כי כשהיינו נותנים דרישה לגזום, מה שהם היו עושים זה קו גדר עד השמיים ואז היינו מפסידים את כל הצל על המדרכה. אז, איפה שמדור עצים יכול לעזור נקודתית הוא עוזר, אבל לא בכל מקום, כעיקרון זה באחריות התושבים לטפל בזה והפיקוח העירוני אמור לידע אותם לטפל בנושא הזה.

**טל נדב:** אני רגע אוסיף רק נקודה קטנה לגבי הפיקוח העירוני וגיוזום. אז כמו שנאמר, כאן נשאל ספציפית על תאורה וכו', אבל כבר נעשתה עבודה עם הפיקוח העירוני כדי לעדכן את נהלי הגיוזום. אם כמו שאילן אמר פה, פעם הייתה נטייה ישר לגזום מקו אפס, ההנחיה שכבר הפיקוח העירוני מודע ומקדם וגם בדרישות גיוזום החדשות, זה דווקא לייצר קשת שיוצאת החוצה אל הרחוב, יש הגדרה חדשה מעל 2 מטר, זה כבר משנה שעברה, מעל 2 מטר מה שבגובה הזה פונה החוצה. מעל כביש, זה 6 מטר כדי שמשאיות יוכלו לעבור. אז כן נעשים עדכונים של הנהלים ויכול להיות שגם את הנושא של התאורה צריך לבדוק.

**פרופ' נח עפרון:** טוב, אני חושב שפחות או יותר תם זמננו, והאם אמא של ה"תם ולא נשלם", אני יודע. קודם כל, לכל מי שחש שהצעד המתבקש הבא זה פגישה, פגישה פרטנית כדי לעסוק במשהו ספציפי, אז תכתבו לנו בבקשה, ולגורמים הרלוונטיים אם אתם תרצו ואנחנו כמובן נצטרך לארגן עוד פגישה ציבורית, זה לא יהיה מידיית אבל בקרוב ככל האפשר. צר לי שיש יותר שאלות מאשר זמן, אבל זה מצב העניינים. אני מודה לכולכם על ה-.

**אלון מטוס:** אנחנו לא מפסיקים. שנייה, פלג רוצה לומר משהו נראה לי וגם אני.

**פלג בר-און:** שנייה חברים, בואו נסכם בדברים. אני אומר שוב, כל הפניות שלכם, מבורכות. אנחנו משתדלים להגיע להכול ואנחנו רואים כמה אכפת לכם, גם לנו אכפת ואנחנו משתדלים לתת מענה ולתקן כמו שאילן אמר, מה שאנחנו יכולים לתקן נתקן. תמשיכו לדווח. גם עלה באחת הוועדות שלנו, נושא של דיווח 106 לגבי עצים ייעודי, שאנחנו רוצים להוביל בעזרת נח ומירה, ואז יהיה לכם באמת מענה שם. תמשיכו לדווח בעיקר גם על פגיעות של קבלנים, שהם לא יודעים איך לעבוד בקרבת עצים, לצערנו בישראל. ובאמת זה נושא חשוב ואנחנו מנסים כל הזמן להעלות את המודעות, תמשיכו לדווח ואנחנו מטפלים.

**אלון מטוס:** ואני כאמור מבקש את אותו הדבר בכל מה שקשור לנושא התכנון, אני אשמח לשמוע על מקרים פרטיים, שבהם אתם מרגישים שהתכנון לא נעשה בצורה מיטבית, במאמץ לשמור על העצים, כדי שאני אכיר את המקרים האלה ואני אנסה להבין, איפה יש פגמים בהליך הזה. דוקטור אלון אלירן פה? אני אשמח לענות לך עכשיו בנפרד.

**פרופ' נח עפרון:** אני רוצה להודות לחברי הפאנל על עצם העובדה שבאתם לפה בשעות הערב, כשאתם אמורים להיות עם המשפחה, כדי לחלוק את הדברים האלה ומעבר לכך, על העבודה שאתם עושים מדי יום, מבוקר עד ערב, אז תודה רבה ותודה רבה לכם הקהל באותה מידה. הפרוטוקול יופיע באתר האינטרנט, מי שרוצה לקבל אותו במייל, תכתבו למירה, וכמובן שמירה היא זו שארגנה את כל הערב, והיא הדמות החשובה ביותר בכל העסק. והמייל שלי מופיע באתר האינטרנט העירוני.

## תום הדיון

# מפגש ציבורי בנושא עצי העיר גיהול ושימור העצים במרחב הציבורי

5 בינואר 2026

התמונה נוצרה באמצעות מודל בינה מלאכותית





# גיזום עצים מוגזם בשדרת העיר

## שקד אופק

- מדוע גוזמים את עצי הפיקוס גיזום מוגזם במקום לשמור על חופה מלאה של צל בשדרות?
- אם מדובר בפירות הפיקוס, תתכבד העירייה ותנקה בכל שעה את השדרות (במקום לנקות 5 פעמים ביום את הכבישים הראשיים) ותפעל למצוא פתרון ארוך טווח לפירות.
- האם אפשר לפעול לשמירת הצל ולמצוא פתרון ארוך טווח לניקוי פירות הפיקוס בשדרות?
- מהן הנחיות הגיזום??
- לאחרונה בוצע גיזום של עצים באבן גבירול שהוביל להקטנת הצל, עובדי העירייה טענו שזה טוב לעצים - אבל אלה עצים דלילים ממילא וכל צל שהם נתנו הלך לעולמו...



## דשא סינטטי כגורם פגיעה בשורשים

### רבקה מזרחי

דשא סינטטי גורם לפגיעה בשורשים עד כדי סכנת מוות של עצים בגלל חוסר האוורור וטמפרטורות גבוהות המבשלות את השורשים. הכנה ושמירה נכונה יסייעו בהגנה על שורשי העצים מפני נזקי דשא סינתטי

- האם ננקטים אמצעים להרחיק את הדשא הסינטטי משורשי העצים?
- מרחב גומה יכול לסייע באיוורור האדמה וסביבה מתאימה לשורשי העצים - האם נשמר מרחב גומה המאפשר לאדמה לנשום ולהתקרר?
- מהם הפרוטוקולים להגנה על שורשי העצים בזמן נטיעות וצמוד אליהם



# הגנה על עצי מורשת, נטיעות, גיזום וקיבול

## רבקה מזרחי

- האם קיים מיפוי וספירה של העצים? האם קיים אגרונום אחראי?
- נטיעות עצים צעירים מי מנהל את שיגרת הטיפול בהם. מבחינת השקיה, הגנה מפגיעה פיזית?
- האם קיים פרוטוקול טיפול בהנחיה לעובדי הקבלן? למשל ימים קבועים, הכנה עונתית; בקיץ תיגבור השקיה. בחורף - חיזוק סמוכות, קשירה להגנה מרוח וסחף
- עצים נעלמים מהמרחב הציבורי - במקרה שעץ נכרת, מת, נפגע. מה תהליך אישור כיסוי וסגירת הגומות?
- בנושא מניעת גירדום וגיזום אגרסיבי: מה מדיניות ההנחיות לעובדי הקבלן?
- האם אגרונום מלווה המנחה את הגוזמים? האם מתקיימת הכשרה בסגנונות גיזום פונקציונאלי: בניית עץ למטרת הצללה, בניית עץ למטרת צימוח מסביב לחוטי חשמל. בריאות העץ ומניעת ענפי מים חלשים?
- האם נלקח בחשבון עיתוי גיזום בהתייחס לטענת הקיבול?



# בחירת עצי שדרה בעיר, גזם וגינון עצמאי

## סימון רובסון

- מה השיקולים בבחירת עץ שדרה לעיר ?
- כיצד נעשה שימוש בגזם ?
- האם יש לפרנסי העיר גישה נוחה לרסק גזם לצורכי גינון ?
- מה נפח העצים בעיר וכיצד הוא נמדד לאורך השנים? נאמר לדוגמה: יש חצי מיליון עצים בנפח 2 קוב, אז יש מיליון קוב עץ בעיר ב 2024
- האם יש הקצאה של שטחים ציבוריים לגינון עצמאי בסגנון allotments (מגרשים) שהם אישיים ?



# שתילת עצים ותכנון צל בשכונת קרית שלום

## נטע מקרית שלום

אני פעילה בשכונה בנושא שתילת עצים ותיכנון צל יחד עם תושבי שכונה נוספים. ערכנו סיור ומיפינו נקודות בשכונה לשתילה מיידית ונקודות שיש צורך בתיכנון ובינוי כדי ליצור מקום לשתילות. העלינו את הצורך בחשיבה על שתילת עצים ותוכנית צל בשלבי התיכנון של פרויקטים בשכונה (רחובות חדשים, שיפוצי רחובות קיימים ופרויקטי נדל"ן). כמו כן, כתבנו וביקשנו לטפל כראוי בעצים שנשתלו ואינם מטופלים וביקשנו להימנע מכריתות עצים בשכונה - דבר מכל אלו לא טופל ואו התקדם.

- איך ניתן להיעזר בכם כדי לקדם נושאים אלו?
- מי בעירייה פועל לכך שנטיעת העצים לא תיעשה בדיעבד ואחרי שכבר נבנו תשתיות שלא מאפשרות כמעט שתילה ותהיה חלק אמיתי ואינטגרלי מהתכנון העירוני ?



## עצי פרי להנאת התושבים

### יעל חמלה

- למה שותלים עצי פרי זכרים שלא מניבים פרי?
- מדוע לא עצי פרי עם פירות טעימים כמו תותי עץ, שסק, לימון קלמנטינה.

### אדל יערי

אם עצי המייפל למיניהם מתאימים לאקלים בתל אביב, אני מציעה לשקול בחיוב לנטוע אותם. צל בקיץ ויופי אין קץ בסתיו



# מאגר מידע

## אופיר כהן

בזמנו החל סקר עצים עירוני מסודר והופסק מסיבה לא ידועה.

- האם יש בכוונת עיריית תל אביב יפו לבצע סקר כזה שיהווה מאגר ידע פתוח לציבור וישמש ככלי מקצועי לניטור בקרה תכנון ושליטה?
- האם קיים מאגר כלשהו באגף שפ"ע של רישום עצים חדשים שניטעו במסגרת תכנית נטיעות העשור, והאם הוא נגיש לציבור?



# יער עירוני רב-שכבתי

## צור גנוסר

העיר משופעת בשטחים ירוקים שאינם פארקים. שטחי שוליים ברחבי העיר כמו איי תנועה רחבים, שטחי חיץ בין כבישים לשכונות, מדרונות לא מנוצלים, מטופלים כיום במודל גינון סטנדרטי ויוצרים "מדבר אקולוגי" - היעדר שיחים ובתי גידול לחיות בר ותחזוקה יקרה ומתמשכת - גיזום, ריסוס וניכוש תכופים.

**החזון** - מעבר מניהול גינוני ליצירת חורש ים-תיכוני רב-שכבתי המשלב:

- תת-יער ושיחייה מקומית
- הפחתת תחזוקה אינטנסיבית
- מערכת אקולוגית עצמאית ובריאה



# יער עירוני רב-שכבתי

צור גנוסר

איך עושים את זה?

- שתילת שיחים ומטפסים מקומיים בין העצים הקיימים
- הפסקת ריסוס וכיסוח לטובת חיפוי קרקע טבעי
- שימוש בצומח ארץ-ישראלי עמיד ליובש

התועלות לעיר

- חיזוק המגוון הביולוגי ויצירת "אבני מדרך" לטבע עירוני
- חיסכון משמעותי במים ובתחזוקה
- קירור סביבתי ובליימת רעש טובים יותר מעצים בודדים



# יער עירוני רב-שכבתי

צור גנוסר

## המלצה לפיילוט

לאתר שטח פתוח אחד, למשל: המעגל הכלוא ממזרח למחלף רוקח או ממערב למחלף ההלכה, ולבצע בו:

- מיפוי העצים הקיימים
- שתילה צפופה של שיחי בר ביניהם
- הצבת שילוט הסברה לציבור: "כאן משקמים חורש טבעי"
- קיימים מחקרים תומכים ודוגמאות מהעולם
- אשמח לסייע



# שימור עצים בוגרים בפרויקטי התחדשות עירונית ואכיפה

## ענת צור

ברחוב מטמון כהן שנמצא ליד ככר המדינה ברובע 4 שהיה פעם רחוב קטן שקט וירוק, מתוך 9 בניינים 5 עברו תמ"א פינוי בינוי ועוד אחד בדרך.

מתוך כל הפרויקטים למעט אחד, **לא שומר אף עץ**, למרות שסומנו עצים לשימור על ידי העירייה. כנ"ל ברחוב שרת השכן.

החודש עץ וותיק שמסומן כעץ לשימור, נכרת באגרסיביות. העץ עומד בפינה של המגרש ואפשר בהחלט לבנות מבלי לפגוע בו.

**נראה שקבלנים מעדיפים לשלם קנס ולא להתעסק עם העצים - ונשאלת השאלה למה העירייה מקבלת את זה?**

לעצים הוותיקים ערך רב הרבה יותר מכמה אלפי שקלים לקופת העירייה.

במקום להוציא כספים על נטיעות עצים חדשים העירייה צריכה להקפיד יותר על שימור הקיימים, לטובת איכות החיים בעיר! נושא כאוב ובוער



# שמירה על עצים בהתחדשות עירונית

## אדריכל אלעד כהנים

ביד אליהו פרויקטים רבים של פינוי בינוי. הגדלת היצע הדיור הוא מבורך כשלעצמו, וכן מתן חזית מסחרית לציר לה גווארדיה.

אדמות החמרה העשירות הצמיחו בין הבניינים עצים בקנה מידה עצום - אורנים, פיקוסים, אשל הפרקים, גרוויליאה ועוד. מרביתם בשטחים בבעלות עירונית (בין שיכוני הרכבת ברחוב לה גווארדיה). מרביתם ככולם נכרתים וגם אלו שנמצאים בסמוך לקו המגרש נופלים לטובת חניון תת"ק. גמישות תכנונית מספקת יכולה לשמר עצים.

השאלה / הצעה היא כזו:

**מדוע לא מגדילים זכויות בנייה בתמורה לתכנון מוטה עצים ?** כפי שהעירייה ידעה למסחר זכויות לטובת שימור מבני מרכז העיר, כך צריך היה להתבצע בעבור שמירת עץ בוגר שמוגדר לשימור ויש להוסיף על חלקם שימור מחמיר.

בתכנון מיטבי ניתן לשמר חלק נכבד מהעצים שנותרו ועדיין למקסם יחידות דיור ומסחר תוך שמירה על איכות החיים ועצי תרבות אלו שהם חלק מהמורשת והאיכויות הנופיות של השכונה. אף עץ צעיר מעל גג טכני לא יגיע לממדים ולאיכויות הסביבתיות שעץ בסדר גודל הזה מעניק.



# גיזום עצים בחצר פרטית המסתירים תאורת רחוב

אמיר

אם יש עצים גבוהים שמסתירים את עמודי התאורה שברחוב, ולכן האור מהפנסים בלילה חלש מאוד.  
העצים יוצאים מחצרות בתים ברחוב ג'ורג' אליוט

**יש תקנות לגבי גיזום הענפים שמסתירים את עמודי התאורה?**



## כריתת עצים – נציב עצים עירוני

### אורי נתנאל

גיזום משחית של עצים ברובע 3, שד' נמיר, בסוקולוב ועוד. נראה שניתנת יד חופשית לגוזמים לא מקצועיים, או גרוע מכך, לבעלי אינטרסים שאינם מתיישבים עם המדיניות של חשיבות העצים לסביבה.

#### • מהי תגובת העירייה?

אנו עדים גם לכריתתה של עצים במסגרת עבודות התשתית בעיר - חלק מהכריתות יכלו להימנע בתכנון מתחשב בסביבה.

מציע למנות נציב עצים שתפקידו יכלול פיקוח על הגיזום וגורם במתן פתרונות חלופיים במקום כריתת עצים בהתבסס על ההבנה שמנגד לשאלה "כמה זה יעלה לנו" נמצא המחיר בחיי אדם שהחום בעיר הורג.

#### • מה תגובת העירייה להצעה זו?

הסביבה העירונית קשה לעצים ויש לטפל בותיקים ובצעירים כאחד: לעקוב אחר מצבם, להשקות ולדשן שלא ימותו ויגבירו תועלות כהטמעת פחמן.

#### • איך זה נעשה והאם ישנם המשאבים הנדרשים לשם כך?

• איך התחייבות לטעת 10,000 עצים בכל שנה, כפי שפורסם, תיצור תוספת של 100,000 עצים חדשים בעיר עד 2030?

#### • מהן אבני הדרך ביישום התוכנית וכמה מתקרבים ליעד זה?



# אישורי כריתה בחצר פרטית

## טניה

עצים תורמים לאנושות.

בסביבה אורבנית יכולות להיווצר תקלות.

בחצר האחורית של בניין ותיק שתלו, בשנות ה-50-60, עץ פיקוס.

העץ הזה גורם לנזקי רכוש רבים ובעלי הדירות נאלצים להתמודד עם הוצאות כספיות גבוהות ומתמשכות, כיוון ששורשי העץ מרימים את בורות הביוב שבחצר, חודרים לצנרת וגורמים לסדקים במבנה. ישנם בחצר עצים נוספים.

האם ישנה אפשרות לקבל אישור להמתת העץ, עם כל הצער שבעניין?

איך זה נעשה והאם ישנם המשאבים הנדרשים לשם כך?



# כריתה בחצר פרטית – ושתילה מחדש

## אור-טל קרייתי

לצערי הרב לפני כשנתיים או יותר נאלצנו להיפרד משני עצי פיקוס שהיו נטועים על גדר הבניין ופלשו לתוך מערכת הביוב של הדיירים.

כאשר תהינו לגבי נטיעת עצים אחרים במקומם (בעלי שורשים לא פולשניים), אפילו על חשבוננו, הדיירים, נאמר לנו שאי אפשר מאחר והמדרכה אינה רחבה דיה לנטיעת עץ.

- תהינו האם ניתן להעמיד עציץ עם עץ קטן במקום זה, והאם יש לעצים בעציצים משמעות סביבתית?



# כריתות הרעלות קנסות ועוד

## רויטל אלקיים

- לאן הולכים הקנסות על כריתת עצים בריאים?
- מדוע מאפשרים לקבלן שכורת עץ בריא להמשיך לעבוד בעיר בפרויקט שבו מעורבת העיריה [בית הכנסת הגדול, דיווח על כריתת עץ בריא ומצל באחד העם]?
- מדוע אין מערך מענה לתושבים לגבי כריתות עצים?
- מדוע אין מערכת פיקוח על פגיעה בעצים במהלך שיפוצים?
- מדוע אין מעקב אחרי עצים ששותלים ולא מטופלים עד כי הם מתים [אחד העם, מול פרויקט בית הפסנתר]?
- מדוע לא מוקצים תקציבים לעניין מתוך הקנסות על הכריתות המרובות?
- מדוע סוגרים גומות לעצים במקום לשתול עצים [באחד העם מול פרויקט בית הפסנתר אחרי שפגעו בעצים במהלך הבניה בגלל רכבי הקבלן שחנו על המדרכה]?
- איך נלחמים בהרעלות העצים - והאם מוקצים לכך משאבים?
- האם יש תכנון להרוס את גינת הכובשים לטובת התארגנות הרכבת הקלה?
- מה התכנית לגינון באיזורים בהם אין מספיק צל, גינות ועצים?
- מה עם חזון 'עיר גנים' של גדס? כתבתם על זה בפייסבוק אבל אין הלימה בין הצהרה זו לבין הכרתנות והרעלת העצים שקורית בשטח



## סבדה קויפמן

בהינתן ועיריית תל אביב רואה חשיבות בנטיעת עצים ובהגדלת כיסוי העצים בעיר, עולה השאלה:

• מדוע אין כיום אפשרות לבתי הספר לקבל שתילים ללא עלות לצורך נטיעה בתחומם?

מנהלי בתי ספר הפועלים במתכונת של ניהול עצמי ומעוניינים לקדם נטיעת עצים בשטח בית הספר נדרשים כיום לרכוש את השתילים מתקציב בית הספר.

מתבקש שיסופקו לבתי הספר שתילי עצים והם ישלבו את הנטיעה כפעילות חינוכית ערכית ומשמעותית עם התלמידים בשטח בית הספר.

מהלך כזה יחזק את החינוך הסביבתי, יעמיק את תחושת השייכות והאחריות של התלמידים למרחב הציבורי, ויסייע בקידום מטרות העירייה בתחום הקיימות והאקלים.



# בטיחות והצללה

## מיכל ורפי גמזו

בתל ברוך בצמוד לשדרה עם עצים מאד בוגרים שבחורף מדי פעם נופלים ענפים.

לא מזמן נפלו בשני מקומות ענפים מאד גדולים שבמזל לא פגעו באנשים שעוברים ברחוב.  
האם אתם עושים מעקב אחרי העצים ומצבם?

מה עושה העירייה כדי לעזור בהצללה של רחבות גדולות ומרוצפות כמו כיכר הבימה, כיכר רבין לאחר השפוץ, יפו העתיקה?



# מאזן נטיעות כריתות ושאלה בנושא שיחייה

ד"ר אלון אליהו "עץ בעיר"

תל-אביב מתהדרת, במידה של צדק, בנטיעת עצים רבים בשנים אלה.

- מה המאזן של הנטיעות לעומת כריתות של עצים ותיקים?
- מה התפוסת של הנטיעות, ועד כמה היא מכסה את כל המקומות שחסר בהם צל?
- מה המענה למקומות נטולי צל שהתשתית אינה מאפשרת לנטוע בהם עצים, וגם עצי החצרות אינם מספקים מענה?
- האם ניתן לאמץ מגוון של פתרונות, כגון מיכלים עם שיחים / עצים קטנים נותני צל?
- מדוע נענינו בשלילה פעם אחר פעם להצעות כאלו לרחוב שלנו, רחוב וולמן?



## השחתת עצים ביפו

שאלת מקבוצת עצים הם תושבים [KeepTelAvivTrees@gmail.com](mailto:KeepTelAvivTrees@gmail.com)

- ביפו, עצי רחוב רבים עוברים וונדליזם, השחתה וכריתה ועצים צעירים לא זוכים לגדול. הטיפול העירוני המקסימלי בתלונות כולל : נטיעת עץ חדש. ולרוב -לא יהיה טיפול כלל. תושבים כבר לא מוצאים טעם לפנות לעירייה בנוגע להשחתת עצים.
- היחס לעצים ותושבים ביפו צורם - על רקע טיפול והשקעה בעצים באזורים אחרים בעיר.
- מדוע העירייה מאפשרת לעבריינים להשחית ולעשות ככל העולה על רוחם?
  - מדוע העירייה לא מפעילה מצלמות ואמצעי שיטור ואכיפה ?
  - מדוע אין יותר סיורים ואנשי מקצוע ביפו לטפל ולהגן על עצים?
  - כלי הסברה רבים בידי העירייה - מדוע לא להגביר הסברה בגנים ובבתי ספר ושלטי חוצות? הסברה על חשיבות העצים והגנת העצים.
  - ניתן אף להתקין שלט לכל עץ. כלום לא נעשה. העירייה מכירה היטב את הבעיה ומפגינה חוסר אכפתיות לעצים של יפו, מדוע?



# ההכרח להשקות את כל העצים בעיר - מדיניות

שאלת מקבוצת עצים הם תושבים [KeepTelAvivTrees@gmail.com](mailto:KeepTelAvivTrees@gmail.com)

העירייה מודעת היטב לחשיבות הרבה של מסת העצים בחצרות הבניינים להפחתת איי החום העירוני, להצללת המדרכות ועוד. ולהכרח להשקות את העצים בשל החום והיובש הקיצוני.

- האם העירייה יכולה למצוא דרך להבטיח את השקיית העצים בחצרות הבניינים ? אולי בהסברה ועידוד התושבים להשקות את העצים בחצרות, או במתן הנחה בארנונה להשקיית החצרות, או בחלוקת שקיות השקיה לעצים, או בחיבור חצרות עם עצים משמעותיים לצינורות ההשקיה העירוניים?.

בנוסף נראה כי קיימת חוסר מדיניות אחידה - גורמים רבים אחראים על עצים



שאלת מקבוצת עצים הם תושבים KeepTelAvivTrees@gmail.com

## חוק עזר עירוני

בשנת 1980 התקינה מועצת העיר חוק עזר עירוני לעצים (לא הצלחנו למצוא את נוסח החוק).  
ובשנת 2016 ביטלה אותו:

### חוק עזר לתל-אביב-יפו (עקירת עצים) (ביטול), התשע"ו-2016

בתוקף סמכותה לפי סעיפים 250 ו-251 לפקודת העיריות<sup>1</sup>, מתקינה מועצת עיריית תל-אביב-יפו חוק עזר זה:

1. חוק עזר לתל-אביב-יפו (עקירת עצים), התש"ם-1980<sup>2</sup> – בטל. ביטול

ל' בשבט התשע"ו (9 בפברואר 2016)

(חמ 156-8)

רון חולדאי

ראש עיריית תל-אביב-יפו

<sup>1</sup> דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 8, עמ' 197.

<sup>2</sup> ק"ת-חש"ם, התש"ם, עמ' 1250; התש"ן, עמ' 235.



שאלת מקבוצת עצים הם תושבים KeepTelAvivTrees@gmail.com

## חוק עזר עירוני

נראה כי משנה 2016 והלאה מצב העצים בכי רע. השחתה וכריתה והיעדר אכיפה. מחד, הכרתכם בחשיבות עצים ותיקים, ומאידך, דרדור ההגנה על עצים בשנים האחרונות מאז ביטול חוק העזר.

- מדוע ביטלה העיריה בשנה 2016 את חוק עזר עירוני לעקירת עצים?
- האם נערך דיון בנוכחות חברי מועצת העיר?
- מה טענו הצדדים מי היה בעד ומי נגד? (תאריך דיון, מספר ישיבה, פרסום פרוטוקול)
- האם נערך שיתוף ציבור טרם ביטול חוק עזר עירוני לעקירת עצים ( כנ"ל)?
- אם חוק העזר היה כלי להגנת עצים, מדוע מועצת העיר לא תקים אותו מחדש.
- מדוע לא מתקינה מועצת העיר ת"א יפו, חוק עזר עירוני עדכני להגנת עצים ותיקים?

# פגיעת משאיות בגזעי עצים

## אדריכלית אסנת בנימין, אילנאית

גזעים נפגעים ממשאיות החונות לרגע לפרוק סחורה. לרוב אלו עצים ספציפיים במרכז העיר, ברחוב מסחרי בו חנויות רחוב לצד עצים גדולים, או בחניה קרובה למגרש בבניה או שיפוץ. נהגי משאיות ממהרים ומתמרנים, כי אין חניה מוסדרת או פתרונות להספקת סחורה.

הפגיעה חוזרת באותה נקודה ברום הגזע. הגזע נפגע וגם המשאית.

מציעה פתרון פשוט:

- סרט רחב מחזיר אור על הגזע,
- שלוט להגבלת גובה חניה מתחת לעץ- תלוי על הגזע.



# שדרות העצים ההיסטוריות של העיר והתאמת עצים לצד מסילה

## אדריכלית אסנת בנימין, אילנאית

לקו הסגול נערכו תסקירי השפעה על הסביבה מפורטים מאוד ע"י חברת אתוס. בתסקירים נכתב שהקו הסגול עובר ברחובות בהם שדרות העצים ההיסטוריות של העיר. הצעת נת"ע הייתה: לכרות את העצים ולנטוע 'עצים מתאימים יותר לעיר'.

ההצעה לא התקבלה והוועדה המחוזית-המליצה לעבות את שדרות העצים ההיסטוריות- ולנטוע פיקוסים בוגרים.

כיום- נוטעים עצי סיסם הודי בין הפיקוסים - וזאת למרות שהצעת נת"ע להחלפת העצים לא התקבלה





# שדרות העצים ההיסטוריות של העיר

אדריכלית אסנת בנימין, אילנאית

✓ עד כמה ישנה מודעות בעיר ובעירייה לאיכות הפיקוסים הזקופים והחסונים לצד רק"ל

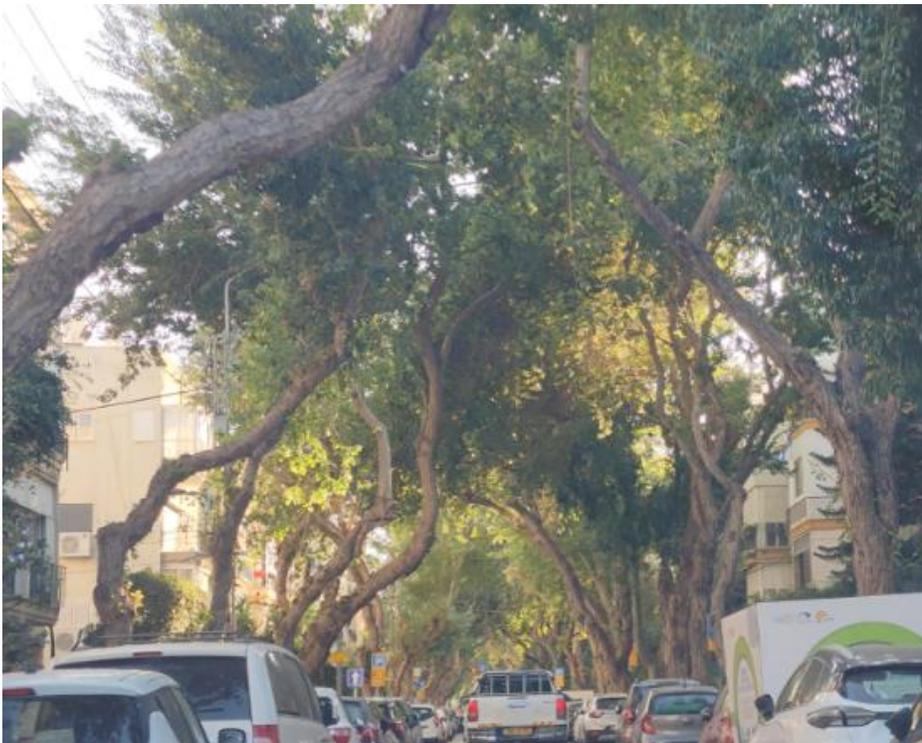
וברחובות עמוסי קהל?

✓ לעץ הסיסם מבנה בכותי-ענפים דקים וארוכים

משתלשלים למטה והגזע והענפים מפותלים. כפי

שניתן לראות בתמונה העצים כלל לא מתאימים

לצד ומעל רק"ל מסילות וכבלים...



ניהול ושימור עצים במרחב העירוני



# קהילה פעילה

עינבר אשכנזי, מנהלת קהילה בעמותת "רחובות של עצים"

<https://www.rehovot-shel-etzim.org>

בעבודתי אני מנהלת קבוצות נאמני עצים עירונית, ולצערנו הרב, אין אחת כזאת בתל אביב.

ראינו את המפגש המתוכנן בבניין העירייה ב-5.1 ורצינו לדעת אם יתאפשר לנו לומר מספר מילים בקצרה על העמותה ועל חשיבות קהילת נאמני עצים מתוך מטרה לנסות ולגייס מוביל לקהילה העתידית.

מאוד נעריך את שיתוף הפעולה, ונשמח אם זאת תהיה התחלה של ידידות מופלאה!

[הצטרפו אלינו](#)